

tiensstiens

DE ANDERE K(R)ANT VAN GENT – NR 22 – ZOMER 2010

Vll. Pascal Debruyne, Sint-Kristoffelstraat 24, 9000 Gent
Verschijnt driemaandelijks,
Afgiftekantoor gent x, p508444, p.b. BC 10433

MET ONDER MEER:

Groot onderhoud:

Baloji

Dossier:

**De comeback van de
sociale economie**

Stadsontwikkeling:

**Hoe de ring een
muur werd**

Ons Vlaanderen:

Roma's in Gent

Waar gebeurd:

**Een president
voor Gent**

Gangmakers:

Trage Wegen

Inhoud #22

Edito: - p.2

Naar een nieuwe visie
op stedelijk wonen

Groot onderhoud: - p.4

Baloji

Column: - p.7

Moloch &
de zondvloed.

Gangmakers: - p.8

Trage wegen

Stadsontwikkeling: - p.10

Hoe de ring een muur
werd

Sluiterijd: - p.14

Gent pakt zijn
parken uit

Opinie: - p.16

Energievreeters moeten
op dieet

Ons Vlaanderen: - p.18

Roma's in Gent

Oerbie & Orbie: - p.20

Sarajevo, vijftien jaar
later.

Opinie: - p.21

Moord, Brand en
Dakloosheid

Strip: - p. 23

Dossier - p. 24

De comeback van
de sociale economie

Waar gebeurt: - p.26

Een president
voor Gent

Edito

NAAR EEN NIEUWE VISIE OP STEDELIJK WONEN

Nieuw leven brengen aan de Oude Dokken, het stukje 19de eeuwse haven dat zich uitstrekt tussen de Dampoort en de Muide. Dat is de inzet van één van de grootste Gentse stadsontwikkelingsprojecten van de komende tien jaren. Al jaren is het stadsbestuur bezig met het aankopen van gronden en het maken van allerlei plannen voor de meer dan 1.200 wooneenheden die ze er wil laten bouwen. Naast woningen komen er een aantal kleine parken, heringerichte kaaien, kantoren, winkels en publieke dienstverlening. De promotiecampagne voor deze nieuwe stadswijk komt stilaan op gang. Vele Gentenaars kennen het gebied niet en al helemaal niet als woongebied. Vorig jaar konden geïnteresseerden tijdens de Gentse Feesten met de bootjes van Gent de Oude Dokken opvaren. In de randen van het projectgebied worden sociaal-artistieke werkers ingezet. Er is een website opgezet (www.oudedokken.be) en geïnteresseerden worden regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het project. Omdat de woonnood in Gent hoog is wil het stadsbestuur snel gaan. Daarom is ze aangewezen op projectontwikkelaars. Tijdens een rollenspel op de klankbordgroep, waar het stadsbestuur in dialoog treedt met omwonenden en belangenorganisaties, werd duidelijk dat men van projectontwikkelaars geen bijster hoog ambitieniveau moet verwachten. De reactie van de ingeroepen 'projectontwikkelaar' op de voorstelling van een hele reeks verschillende types woningen was duidelijk: "Wij gaan hier maar twee zaken bouwen: appartementen en grondgebonden gezinswoningen. En we gaan die niet in hetzelfde bouwblok bouwen want mensen die een grondgebonden woning kopen willen geen inkijk

© OUNI FOR (NO BALLS, NO GLORY) A POLAROID STORY

en omstreken, zoals die onder meer bleek uit de bezetting van de Pastorij in Mariakerke. De vraag is natuurlijk of het ruimtelijk uitvoeringsplan voldoende ruimte laat voor dit soort experimenten. Doordat er behoorlijk hoog gebouwd mag worden, drijft de stad de prijzen van de grond aan de Oude Dokken, waarvan ze het grootste deel gelukkig zelf bezit, behoorlijk op.

Betaalbare woonexperimenten voorbij de traditionele verkaveling en gestandaardiseerde appartementsbouw zijn dus broodnodig. Daarvoor is echter ook een nieuwe visie op stedelijk wonen nodig, een visie die een nieuwe afweging maakt tussen collectief en individueel wonen en nieuwe manieren van samenleven zoekt tussen de verschillende sociale en culturele groepen die de 21ste eeuwse stad bevolken. Die visie ontbreekt tot nog toe grotendeels in het Oude Dokkenproject. Het water en de kaaien van de Oude Dokken en de nieuwe parkjes zullen heus niet

volstaan als bindmiddel. De projectontwikkelaars van hun kant zullen vooral de markt volgen en uit winstoverwegingen naar de grootste gemene deler zoeken. Het is dus aan het stadsbestuur om ruimte te scheppen voor groepswooningbouw en de nodige middelen in te zetten om de stedelijke bevolking te begeleiden in de zoektocht naar nieuwe woonvormen die én ecologisch duurzaam zijn én betaalbaar blijven voor alle lagen van de bevolking én de juiste omgeving scheppen waarin verschillende sociale en culturele groepen kunnen samenleven. Pas als aan deze voorwaarden voldaan wordt zal Gent er over vijftien jaar een kwalitatief stadsdeel bij hebben.

De redactie

van bewoners van appartementen in hun achtertuin". Het is duidelijk dat de stad niet moet rekenen op projectontwikkelaars om te experimenteren met afwijkende en vernieuwende woningtypes en woonvormen, zoals stedenbouwkundig bureau Nero er bijvoorbeeld een aantal voorstelt.

Daarom lanceerde Tiens Tiens op de klankbordgroep het idee om een aantal kavels aan de Oude Dokken aan budgetprijzen ter beschikking te stellen van bouw- of woongroepen die er nieuwe woonvormen en -types willen realiseren. De stad kan zo recht doen aan haar progressieve imago door ruimte te laten voor experiment en beantwoordt bovendien aan de vraag naar betaalbare bouwgrond voor groepswooningbouw bij woongroepen in Gent

Colofon

RADAR IS EEN OPEN SAMENWERKINGSVERBAND TUSSEN EEN AANTAL INDIVIDUËN EN ORGANISATIES. ZE BRENGEN VIER KEER PER JAAR DE STADSKRANT TIENSTIENS UIT, GEKOPPELD AAN EEN INTERACTIEVE WEBSITE (WWW.TIENSTIENS.ORG).

REDACTIE

MARLIES CASIER, WOUTER BRAUNS, KOEN DE STOOP, STIJN OOSTERLYNCK, AN VAN RAEMDONCK, SIGGI VERTOMMEN, SEBASTIEN CONARD, PASCAL DEBRUYNE, STEFAAN ONGHENA, BERBER VERPOEST

BEELDREDACTIE

FREDDY WILLEMS, NATHALIE DECOENE, SEBASTIEN CONARD, RUBEN ACCOU, TOON LAMBRECHTS

HOOFDREDACTIE

KOEN DE STOOP, MATHIAS BIENSTMAN, FREDDY WILLEMS, AN VAN RAEMDONCK, MARLIES CASIER, BERBER VERPOEST

EINDREDACTIE

KOEN DE STOOP, BERBER VERPOEST

VORM + COVER ILLUSTRATIE

AFREUX BEELDFABRIEK

CONTACT

STADSKRANT TIENSTIENS
SINT-KRISTOFFELSTRAAT 24
9000 GENT
REDACTIE@TIENSTIENS.ORG
0477/982625

ADVERTENTIES

MAIL NAAR REDACTIE@TIENSTIENS.ORG

STEUN

RADAR WORDT GESTEUND DOOR VICTORIA DELUXE EN VOORUIT. MAAR OOK UW INBRENG IS NODIG! U KUNT EEN VRIJE BIJDRAGE STORTEN OP REKENINGNUMMER 523-0460379-92 BIJ DE ETHISCHE BANK TRIODOS. BIJ GIFTEN VANAF 25 € (STEUNABONNEMENT) ONTVANGT U TIENSTIENS EEN JAAR LANG IN DE BUS.

MET DANK AAN DE SPAARDERS VAN TRIODOS-BANK TRIODOS BANK

Triodos @Bank

Groot onderhoud

“De stad beïnvloedt alles wat ik schrijf”

BALOJI OVER CONGO & ZIJN MUZIEK

Baloji: da's 100% Congolese import. Hij groeide op in Luik en rapte zijn weg uit de illegaliteit. Vandaag woont hij in Gent en kunnen we hem zonder omwegen de beste Belgische rapper noemen. Van een succesverhaal gesproken...

Zonder bling bling en zeer à l'aise wandelt Baloji een kwartier te vroeg de Vooruit binnen: bescheiden en stipt! Nee, Baloji is geen doordeweekse rapper. Hij verrast, in de eerste plaats op muzikaal vlak. De voormalige bezieler van Starflam doet het ondertussen solo maar is er allerm minst op achteruit gegaan. Zijn jongste album ging hij in zijn geboorteland Congo opnemen. Op *Kinshasa Succursale* dompelt hij zijn raps onder in een broeierige mix van zuiderse ritmes. “Ik hou van mengelingen. Soul, reggae of Afrikaanse ritmes. Ik ben zelfs grote fan van Jacques Brel.”

Hoe wordt iemand met jouw achtergrond fan van Jacques Brel?

In het begin haatte ik Jacques Brel. Ik zag hem vaak op de televisie verschijnen, zwetend en met zijn grote mond en grote handen: afschuwelijk. Maar dan kreeg ik een sample van ‘Ce plat pays’ in handen en besloot ik naar de teksten te luisteren en het werd meteen de eerste hit van Starflam. Via samples kwam

ik bijvoorbeeld ook in contact met jazz. Ik hoor een leuke sample en dan ga ik op zoek naar het nummer, naar het album en naar de artiest.

Heb je zo ook muzikanten als Gabriel Rios, Arsenal en 't Hof van Commerce gevonden? Na Starflam heb je je op zeer diverse stijlen geworpen

Ik ben Gabriel erg toevallig tegengekomen. Hij werkte met dezelfde beatcreator als Starflam, dj Miguel, en vroeg me om mee te werken aan zijn nieuwe album. Het klikte enorm en ondertussen is hij een van mijn beste vrienden geworden. Via Gabriel ben ik met een heleboel interessante muzikanten in contact gekomen en zij zagen het wel zitten om met mij iets op te nemen. Filip Kowlier had al meegewerkt aan een Starflam remix en we hebben ook een paar keer samen met 't Hof van Commerce opgetreden. Hen kenden we dus al langer. Maar mijn muzikale link met Gent is begonnen bij Gabriel Rios en al de mensen rondom hem met wie ik heb samengewerkt.

Is muziek ook de reden waarom je in Gent bent komen wonen?

Nee. De liefde heeft me hier gebracht. Mijn vriendin is Gentse. Ik werk meer met Franse en Brusselse muzikanten dan met Gentse.

Breng je veel tijd door in de stad?

In Luik bracht ik veel tijd door in de stad en maakte ik veel gebruik van de publieke ruimte. Maar Gent ken ik

niet zo goed, ik kom er niet zoveel buiten. Ik woon aan de Nederkouter, een lelijke buurt waar niemand van houdt behalve ik. Het is eigenlijk de enige buurt die ik echt ken. Mijn kapster woont aan het Rabot, dat is ook een interessante buurt net als de Muide en de Sleepstraat.

Je hebt een speciale band met de Belgische stad. Je hebt er zelfs een nummer overgeschreven: “Liège, Bruxelles, Gand”. Kan je die drie steden vergelijken?

Luik is een Latijnse stad die haar Zuiderse karakter dankt aan Italiaanse immigranten. De eerste migratiegolf dateert al van 1945 à 1946 maar tot op vandaag bepalen zij in grote mate de dynamiek van de stad. Ze hebben ook veel invloed op de andere gemeenschappen

zoals de Marokkaanse, de Congolese of nu op de Slavische. Wat me zo bevalt aan Luikenaars is dat ze je rechtuit en ongevraagd hun mening geven. Als iemand een optreden van me gezien heeft dat hem niet beviel, zou hij naar me toestappen en zeggen: "Het trok echt op niets. Allez, tot ziens" en weer verder lopen. Een Gentenaar zou dat nooit doen. Hij zou zeggen dat het schitterend was, zelfs al vond hij er niets aan. Ik hou enorm van die Luikse mentaliteit. Brussel is een zeer speciale, kosmopolitische stad, waar ik tegenwoordig veel tijd doorbreng. Er heerst een dynamiek die alle kanten op kan gaan. Er zijn tendensen die me angst aanjagen, zoals werkloosheidscijfers van meer dan 40 procent bij jongeren. Zoiets leidt

"Jongeren willen naakte vrouwen en blinkende auto's zien"

onvermijdelijk tot problemen. Ook de quasi spookbuurten die 's nachts ontstaan nadat de 200.000 pendelaars die Brussel dagelijks over de vloer krijgt, weer huiswaarts zijn gekeerd. Gelukkig zijn er ook nog erg volkse buurten waar je een typisch Belgische mix van culturen en tradities terugvindt. Dit is enorm inspirerend. In Gent mis ik die mengeling toch een beetje.

De stad loopt als een rode draad door je leven en je muziek.

Ik ben een echte stadsjongen.

Ik zou nergens anders

kunnen leven. Het beïnvloedt werkelijk alles wat ik schrijf. Om muziek te maken moet je in de stad leven vind ik. Vrienden die op het platteland wonen leven te geïsoleerd en zijn te gedeconecteerd om nog nieuwe

muziek te kunnen maken, merk ik. Ik ga altijd naar de bakker om de hoek, naar de barbier, naar de kruidenier en zo voel ik echt de polsslag van de stad. Die probeer ik te integreren in mijn muziek.

Je hebt dat ook geprobeerd in Kinshasa waar je de cd Kinshasa Succurale bent gaan opnemen. Hoe was het om na 25 jaar weer in je geboorteland te zijn?

Uiteindelijk gaf mijn trip naar Kinshasa me hetzelfde gevoel als een trip naar New York. Het was absoluut geweldig! Maar het feit dat ik Congolees ben, had hier weinig mee te maken.

Voor Kinshasa Succurale werkte je samen met een aantal grote Congolese muzikanten zoals Konono No 1. Hoe viel dat mee?

Het was fantastisch om met hen samen te werken. 's Zondags oefenen ze altijd in een grote garage, een eind uit de stad, terwijl de kinderen uit de buurt komen luisteren en spelen. Dat is ongelooflijk. Wel jammer dat ze niet meer op hun zelf gemaakte instrumenten spelen.

Blijkbaar moet je blut zijn om echt uniek te zijn.

Hoe kijk je naar de 50ste verjaardag van de Congolese onafhankelijkheid?

In het nummer "Le jour d'après/Siku Ya Baabaye" bekijk ik het langs de positieve kant. Het kan een belangrijk reflectiemoment zijn voor veel Congolezen. Het is een punt om stil te staan bij de situatie waarin het land zich nu bevindt en om zich af te vragen waar het met Congo naartoe moet de komende 50 jaar. De eerste vrije verkiezingen vonden nog maar drie jaar geleden plaats. Voor miljoenen burgers was dit een erg symbolisch moment. Voor het eerst werd hun mening gevraagd. Ondanks de miserie, de corruptie en de tegenslagen, gaf dit veel Congolezen het gevoel dat ze bestaan. Ik heb met veel mensen gepraat en altijd kwam het gesprek op politiek, het leeft er echt. Het land is in beweging. Ik kan er niet tegen als Europeanen even komen zeggen hoe het moet. Nog niet zo lang gelden mochten vrouwen in België geen broek dragen en mochten ze niet gaan stemmen. Kan je je dat voorstellen? Je moet accepteren dat Afrikaanse landen of moslimlanden op hun eigen tempo evolueren.

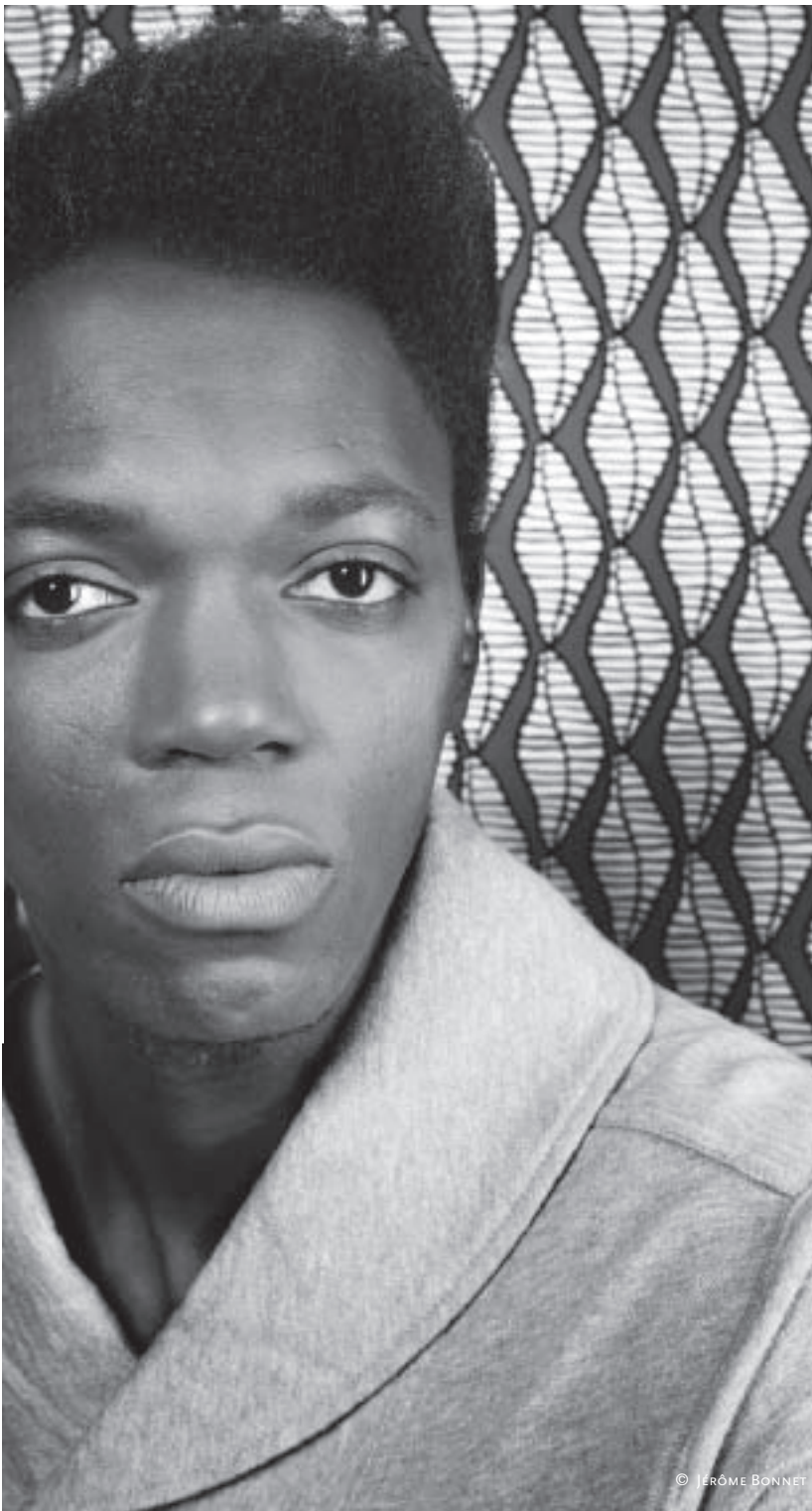
Is het gewoon een kwestie van tijd, denk je?

Op technologisch vlak zien we nog maar weinig verschillen. Iran is daar een goed voorbeeld van. De mensen namen hun lot in eigen handen. Ze filmde alles en via het internet maakten ze het wereldkundig. Ze vochten voor hun zaak en gebruikten dezelfde middelen als de Europeanen.

Met hun religieuze en politieke opvattingen zal het net zo gaan. Religie en tradities zullen minder invloed krijgen zoals dat ook in het Westen gegaan is. Moslim meisjes lopen ook rond met een iPhone en kijken ook naar Jim TV en MTV. Zo worden ze geconfronteerd met hun traditie en de manier waarop ze nu leven en zullen ze daarover moeten nadenken. Door het te politiseren en er iets raciaal van te maken, maak je het alleen maar erger.

Rapmuziek polariseert soms ook met haar vrouwonvriendelijke teksten en de verheerlijking van geweld en het materialisme. Chris Rock zei tijdens één van zijn shows: 'I love rap music, but I'm tired of defending it'. Vind jij het vandaag nog makkelijk om rap te verdedigen?

Ik heb daar geen moeite mee. Ik vind eerlijkheid en oprechtheid belangrijk als artiest. Ik kan accepteren dat bepaalde artiesten het oprecht fijn vinden om zich te laten omringen door mooie vrouwen.

Mooie vrouwen die ze dan bitches noemen?

Het vocabularium van rappers is complex, ik denk niet dat ze het woord *bitches* per definitie op een pejoratieve manier gebruiken, het is gewoon een andere manier om ‘meisje’ te zeggen. *Nigger* klinkt ook zeer beledigend wanneer je het buiten de context plaatst, toch gebruiken rappers het onderling voortdurend.

Ik herinner me een interview met Jay Z waarbij hij

dezelfde vraag kreeg voorgeschied. Hij gaf toe dat rappers nogal makkelijk teruggrijpen naar naakte vrouwen en auto's in hun videoclip. “Maar jammer genoeg”, zei hij, “als we dan wel kunstzinnige video-clips maken, zoals ik heb gedaan met ‘99 Problems’, een zeer artistieke productie waarbij mensen als Vincent Gallo, Rick Rubin en Anton Corbijn betrokken waren, dan speelt MTV mijn videoclip niet”. Jongeren willen naakte vrouwen en blinkende auto's zien! Je mag niet vergeten dat de Amerikaanse samenleving enorm gefixeerd is op succes en de materiële afspiegelingen van dat succes. Ook Jim TV zal nooit mijn videoclip spelen.

Met Starflam maakten jullie maatschappij kritische teksten en toch waren jullie de meest succesvolle Belgische hiphop groep. Zelfs in Vlaanderen, wat niet evident is voor een Franstalige rapgroep.

Dat klopt maar we hebben er wel tien jaar hard aan gewerkt. Het is niet zoals bij *The Black Box Revelation* vandaag, zij brengen een album uit en staan meteen bovenaan de hitlijsten. Ik herinner me nog de eerste keer dat we in Gent speelden in het Magazijn in 1997: er was maar 40 man.

Wat verkies je: de politiek geëngageerde teksten ten tijde van Starflam of de meer persoonlijke, identitaire teksten van Baloji?

Ik vind beide invalshoeken leuk en interessant, maar ik schat de ene niet hoger in dan de andere. Ik maak evenzeer liedjes over de liefde, mijn moeder als over de politieke situatie in Congo of de sans-papiers in België. Het is die mix tussen het persoonlijke en het politieke die me zo fascineert. Uiteindelijk zoek je als artiest een reden om op een eerlijke en overtuigende manier muziek, theater of film te maken, dat is het belangrijkste. Soms vloeit dat voort uit een persoonlijk verhaal soms vanuit een breder maatschappelijk kader. Wanneer we met Starflam ‘Ce plat pays qui

est le mien’
schreven,
waren we
getroffen door
een aantal
politieke

*“De liefde heeft me hier gebracht.
Mijn vriendin is Gentse”*

en sociale
want o e -
standendie we
dan muzikaal
probeerden te
vertalen. Met
mijn solo-
project ging ik ook zo te werk. Ik zou niet zeggen dat het politiek engagement uit mijn teksten verdwenen is. Een song als “Tout ceci ne vous rendra pas le Congo” is een negen minuten durende keihard politieke statement. ‘Repris de justesse’ gaat dan weer over mensen in de illegaliteit.

In de media werd de ontstaansgeschiedenis van *Hotel Impala* (zijn vorige cd, BV&SV) heel sentimenteel voorgesteld als zijnde een zoektocht naar mijn Afrikaanse identiteit en roots. Het is waar dat dit album tot stand kwam nadat mijn moeder me een brief schreef waarin ze vroeg wat ik had uitgestoken de voorbije 25 jaar. Mijn antwoord is deels te vinden in *Hotel Impala*. Maar dit was gewoon een concept; een invalshoek om muziek te maken. De manier waarop dit in de media werd geromantiseerd tot een back to the roots-cliché was verschrikkelijk.

Dus je vindt Starflam niet meer geëngageerd dan Baloji?
Nee, eerlijk gezegd was dat ook een beetje mijn probleem met Starflam en de reden waarom ik afstand heb genomen van Starflam. Ik denk dat het makkelijker is om je maatschappelijk te engageren als je weinig zorgen hebt. Uiteindelijk hadden de meeste groepsleden van Starflam een goede economische en familiale achtergrond en als je ziet waar ze zich vandaag muzikaal mee bezighouden, dan moet je besluiten dat de ‘anti-establishment houding’ van Starflam gewoon een façade was. Het was gewoon een invalshoek om muziek te maken, maar op geen enkele manier is men er echt voor gegaan. Voor mij

was het anders; de periode dat ik ‘Survivant’ schreef was ik een vluchteling, een illegaal zonder papieren of een identiteit. Het was nogal logisch dat ik een kritische houding ten aanzien van de overheid had.

Kan je als soloartiest het succes van Starflam evenaren?

Je kan de twee niet

vergelijken. Starflam was wel bekender dan Baloji. Maar in tegenstelling tot Starflam waarmee we nooit in in het buitenland zijn doorgebroken, kan ik het nu wat internationaler aanpakken. Ik heb al heel wat getoerd in het buitenland en ik krijg er goede reviews. Ik krijg de kans om samen te werken met uitstekende muzikanten zoals *Africa Express* en *Amadou & Mariam*. Ik heb een compilatiealbum kunnen maken

met *Diversidad*, een Europees hiphop-collectief. Ik kan toeren in Congo en West-Afrika en met mijn

neef die ik in Congo heb leren kennen, gaan we een tentoonstelling organiseren in de Afro-Amerikaanse universiteiten in de VS. Die internationale dimensie vind ik geweldig!

Wat wordt je volgende project?

Ik ben bezig met een nieuw album: met het schrijven van teksten en het opnemen van de muziek. Het wordt opnieuw een samenwerking met verschillende artiesten, maar meer kan ik daarover nog niet verklappen. Daarnaast zijn we nog volop bezig met Kinshasa Succursale.

NOTE: BALOJI IS DE HELE ZOMER TE BEWONDEREN OP VERSCHILLENDE FESTIVALS. OP 20 JULI STAAT HIJ OP HET PODIUM VAN POLÉ POLÉ IN GENT.

Siggie Vertommen en Berber Verpoest

Column

Moloch en de zondvloed

Lijn 3, 2, 1, start. Het water stijgt langzaam in de straten, elke dag een centimeter meer, niet ineens en overweldigend als in de rampenfilms. Eerst alleen maar natte voeten, dan gestaag loopt toch het Kuipke vol. Zoals altijd past de mens zich aan, ook de Gentenaren, althans zij die kunnen zwemmen of drijven. De boekentoren zet men in als een lichtbaken voor de Russische tankers aan de Muide. Het MIAT is een bordeel voor vastgevaren zeelui, als ze zich al niet bezatten in de kroegen van de voormalige Belgacomtoren. Opiumderivaten vind je tegenwoordig bij de klokkenluider van het Belfort, rechtstreeks ingevoerd van het oude Stadslaboratorium. De Zuid wordt een mangrove waar men 's zondags water-ratten jaagt en nu en dan een

boek opvist. De Gentse zooi kent een ware comeback en vooral... een nieuw recept!

Een column schrijven voor dit blad is altijd gissen naar de toekomst. En in deze tijden weet niemand wat er in drie maand komen zal. De versie 2.0 van de globale crisis verder ge(de)reguleerd door disparate ingrepen? Een onuitgegeven plaat van Michael Jackson? Ik browse in mijn kristallen bol en ik zie vooral een dalend aantal jobs (en jobomschrijvingen die je botten doen kraken bij het lezen alleen al.) Gepensioneerden, gevangenen, gehandicapten, geïnterneerden, invaliden, asielzoekers, minderjarigen en werklozen - niemand vergeten? - welk deel van de bevolking vormen zij? Een groeiend aantal alleszins, in tegenstelling tot hun tewerkstelling. En verder: monddood, oog dicht, op slot, punt uit. Moloch moet gevoed. De zondvloed, die komt. Maar niet meteen. Moloch, die is er en we houden hem elke werkdag in leven. Moloch, dat zijn wij: massaal, massief, verorberend, verpletterend, onheilspellend. Allen gaan staken lijkt mij persoonlijk wat naïef. Maar anderzijds ben ik niet zo te vinden voor de terugkomst van kinderarbeid in onze contreien. Qua "activering" kan dat anders wel tellen.

In de schimmelige wachtzalen van het UZ lijden Koerdische kapers aan scheurbuik door het maandenlange varen naar een onbestaand thuisland. Duikers uit West-Vlaanderen, een mooi lagunegebied met

hier en daar een kerktoeren boven water, proberen opgeviste bieten te verkopen of ooit duurbetaalde objecten waar niemand, tot hun groot onbegrip, nog iets mee is. Ze dumpen dan maar de microgolfovens, grasmaaiers en fitnessstoestellen terug het water in. Daniël Termont III (DT3) is nog steeds burgemeester maar gaat nu persoonlijk rond in zijn hovercraft om te peilen naar het lief en leed in de Gentse wijken. In een recente toespraak vanop het drijvend stadhuis liet hij weten dat hij "nattigheid voelde". Hij had gelijk en heel wat amfibieën kwaakten mee. Iemand had het ook over "districten" maar gezien niemand daar dat woord verstond sloot de gemeenteraad maar af met de hype van het moment: een glaasje Ledebergse algenli-keur.

Wellicht zit u nu in de tuin, in het park of aan het terras van een leuk café, waar onze dierbare stad vol van is, deze regels te lezen. Of u bent al aan het nazomeren. Of het is 2016 en u viste dit exemplaar op boven de Brugse Poort terwijl u hoopte op een driekoppige sardien. In ieder geval, u leeft vermoedelijk onder de mensen en ziet de wereld om u heen veranderen. En als de stad toch niet geheel onder water is dan moet u jammer genoeg vaststellen dat ze altijd onder druk staat. Moloch is de machine die wij maken en de steden zijn z'n speelplaats. Met vol gewicht wegen we door op elkaar, het meeste op deze onderaan en aan de rand. In deze grote mensenhoop zijn veranderingen mogelijk en we verzoeken u vriendelijk daaraan deel te nemen. Begin bijvoorbeeld naar TiensTiens' vergaderingen te komen. U bent altijd welkom.

P.S.: Als u bijvoorbeeld geen tijd heeft en in Sint-Maartens-Latem woont, waar geen TiensTiens te vinden is, kunt u het zich gewoon laten opsturen vanaf 25 euro. Dat kost nog geen car wash!

Langs Trage Wegen

In het hol van leeuw heeft Trage Wegen vzw haar tenten opgeslagen. Van op de Kasteellaan vlak naast de Dampoort met haar eeuwige verkeersdrukte, werkt de jonge vzw aan de herwaardering van paden en wegen voor niet-gemotoriseerd verkeer. “In essentie gaat het om de menselijke sporen van beweging in het landschap en daar mag vandaag best wat creatiever mee worden omgesprongen”, vindt Andy Vandevyvere, coördinator van Trage wegen vzw.

“Wegen kunnen bezwaarlijk teruggebracht worden tot hun vervoerfunctie, het zijn ook sporen in het landschap en het geheugen van mensen. Zij hebben altijd bestaan. Oorspronkelijk waren het tijdelijk geërodeerde wandelpaadjes of karrensporen die men op een gegeven moment is gaan standaardiseren,

rechttrekken of verharden. Ze weerspiegelen de maatschappelijke bewegingspatronen en de evoluties op dat vlak.” Onder ‘trage wegen’ verstaan we verbindingen zoals steegjes, doorsteekjes, jaagpaden langs kanalen, enz. Het huidige netwerk van trage wegen wordt echter kleiner en kleiner terwijl de vzw de vraag ernaar ziet stijgen.

Dicht bij huis

“De vraag naar trage wegen drijft voor een stuk op de tijdsgeest van onthaasting en het groeiend ecologische bewustzijn”, verklaart Andy. “Heel algemeen gesteld zijn we overgegaan van een productie- naar een consumptiemaatschappij en ook landschap en ruimte werden ontdekt en opgevat als iets dat geconsumeerd kan worden. Het kreeg toeristisch, recreatief potentieel. Er is vandaag veel meer aandacht voor dicht bij huis recreatie en sportbeoefening.” Zelfs in het denken rond natuurbehoud heeft er een verandering plaatsgevonden die aansluit bij deze trend. “Men is afgestapt van de pure focus op natuurbehoud in reservaten of bosgebieden ten voordele van natuurontwikkeling en -verbinding”, zegt Andy. “Studies toonden aan dat de zogenaamde ecologische corridors tussen groengebieden een cruciale rol spelen. Het is in feite zaak om de brede woon- en leefomgeving ‘groener’ te maken. Trage wegen zijn hiervoor ideaal.”

Toch hebben heel wat trage wegen vandaag nood aan bescherming of zelfs herstel. Lokale doorsteken of verbindingen werden verhard of moesten wijken ten gevolge van de aanleg van autosnelwegen en kanalen, de schaalvergroting in de landbouw of de uitwaaierende verstedelijking. Verbindingen werden middendoor geknipt en verloren hun bestemming. “In dat proces vergaten mensen wel al eens de waarde van buurtwegen en andere trage wegen”, zegt Andy. “Ze dachten dat deze niet meer nodig waren want alles werd toch bereikbaar met de auto. We voelen daar vandaag de naweeën van. Steeds meer gemeenten willen daarom met ons samenwerken om hun trage wegen te beschermen of opnieuw in gebruik te nemen.”

Streekidentiteit

De gemeenten merken immers dat ze gemakkelijk punten kunnen scoren door meer aandacht te geven

“Trage wegen zijn vitaal voor een gezond sociaal weefsel”

aan de kwaliteit van trage wegen. Niet alleen recreanten zijn vragende partij voor meer trage wegen. Kinderen en jongeren gebruiken ze als speelruimte of gewoon als ‘parallel circuit’. De landschapsbelever gaat op zoek naar authentieke en onverharde paden terwijl de pendelaar comfortabele fietsroutes verkiest. “Maar ook liefhebbers van lokale geschiedenis en streekidentiteit appreciëren deze lijnen in het landschap”, benadrukt Andy, “Deze verbindingen ontsluiten klein onroerend erfgoed of hebben een eigen verhaal te vertellen”. Verhalen en anekdotes dienden als hefboom in Merelbeke voor de promotie van het (her)gebruik van trage wegen. De oude benamingen van de buurtwegen en bijhorende achtergrondverhalen werden opgerakeld in vertelavonden georganiseerd door een lokale werkgroep. De werkgroep was een van de partners van Trage Wegen vzw die het project voor natuurherstel, bosuitbreiding en de herwaardering van het cultuurhistorisch erfgoed deed slagen.

“Het zijn de randstedelijke gemeenten die hun trage wegen het meest naar waarde weten te schatten, vaak meer dan de traditioneel rurale gemeenten”, zegt Andy. “Daar blijkt de grootste nood aan kwaliteits-

VOORUITGANGSTRAAT BRUSSEL

FIETSPAD OVER PARKING SHOPPINGCENTER
WOLUWE

MERELBEKE © FRANK MONSECOUR

volle groene verbindingen te bestaan.” Een goede samenwerking en overleg met de gemeenten is zeer belangrijk maar ook een gezonde dosis creativiteit kan nodig zijn om uiteenlopende belangen te verzoenen. In St. Lambrechts-Woluwedreigde een veel gebruikte buurtweg opgeslorpt te worden door de uitbreiding van een winkelcentrum. Uiteindelijk werd de buurtweg behouden onder de vorm van een fietspad die doorgetrokken werd over de parking van het winkelcentrum.

Platformorganisatie

Een samenspel van omstandigheden leidde tot een herwaardering van wat men trage wegen is gaan noemen. “In 2000 was er het boek van Paul Maes ‘Langs trage wegen’ dat de

term lanceerde. In dezelfde periode waren een aantal actiegroepen in Zuid-West Vlaanderen actief rond de problematiek van buurtwegen.

jaren werd binnen Trage Wegen vzw een diverse werking rond het thema uitgebouwd.” Vandaag vormt de vereniging een platformorganisatie tussen tientallen organisaties uit uiteenlopende sectoren zoals natuur en milieu, mobiliteit, erfgoed, jeugd, enz.

Het begrip ‘trage wegen’ is geen formeel wettelijk begrip. De vzw definieert het als openbare wegen die hoofdzakelijk bedoeld zijn voor niet-gemotoriseerd verkeer. Het gaat vaak om baantjes en wegen met een diverse cultuurhistorische oorsprong. “Hun benaming spreekt vaak boekdelen: molenwegen, bruidswegen, groenstraatjes, pondwegen, kerkpaadjes, linie-wegen, smokkelpaden”, zegt Andy. “We willen graag meer aandacht geven aan de geschiedenis van deze paden.” Trage wegen vzw staat lang niet alleen. Als we even over de grens kijken zien we ook daar gelijkaardige organisaties aan de slag

Internationale voorbeelden

Inspirerend is bijvoorbeeld de *Countryside and Rights of Way Act 2000* in Engeland, die de rechten van doorgang voor wandelaars in het buitengebied uitbreidde en verankerde. In een stedelijke context zijn er dan weer andere mogelijkheden: gaten in het stadsweefsel of braakliggende terreinen in de stad kunnen bijvoorbeeld perfect dienen als handige doorsteken.

Andy: “Zowel in de gemeenten als in de stadskern voorzien de trage wegen een publieke ruimte met essentiële sociale functies. Het zijn verblijfs- en beleavings- en ontmoetingsruimtes, in tegenstelling tot verkeersstraten waarop men zo snel mogelijk van punt A naar punt B gaat. Dit is de plek waar mensen elkaar tegenkomen en jongeren na school rondhangen of een sigaret roken.” Voor Andy zijn trage stadswegen vitaal voor een gezond sociaal weefsel. En hij toont aan dat er zoveel meer mogelijk is als we even durven afwijken van de gebruikelijke manier om naar mobiliteit te kijken. Probeer het ook eens wanneer u op een snelle weg weer eens een uurtje in de file staat.

An Van Raemdonck

Verschillende verenigingen uit gans Vlaanderen vonden elkaar, schreven aan een platformtekst en richtten in 2002 de vereniging Trage Wegen op. In 2003 plaatste de Bond Beter Leefmilieu (BBL) haar *Dag van de Aarde* in het teken van de trage wegen en in de daaropvolgende

“Ook landschap en ruimte werden ontdekt als iets dat geconsumeerd kan worden”

stadsontwikkeling

HOE DE GENTSE STADSRRING EEN MUUR WERD

Mobiliteit is een heikele kwestie. De kwalijke neveneffecten van onze (auto)mobiliteit zijn ongelijk verdeeld. De stedelijke bevolking kan er van mee spreken. Nadat Koning Auto de Gentse binnenstad decennialang onder de voet liep, kwam er een kentering eind de jaren 1990. Waar staan we vandaag met mobiliteit in Gent?

Het Lussenplan

Mobiliteit nam altijd al een belangrijke plaats in in de herwaardering van de binnenstad, die zich in de jaren 1980 op gang trok. Om de stad opnieuw leefbaar te maken moest paal en perk gesteld worden aan de onbeperkte toegankelijkheid van de stad met de auto en het doorgaand verkeer geweerd worden. “Het Belfort was de rotonde van Gent”, herinnert Yves De Bruyckere, lid van de Fietzersbond en auteur van een blog over fietsinfrastructuur in Gent (<http://fietsbult.wordpress.com/>) zich. “Auto’s schoven stapvoets aan in de schaduw van de drie Gentse torens”, lezen we in het stadsmagazine. “Het Mobiliteitsplan Binnenstad was een zeer belangrijke stap in de heraanleg van de binnenstad”, zegt Herman Rosseau, die toen

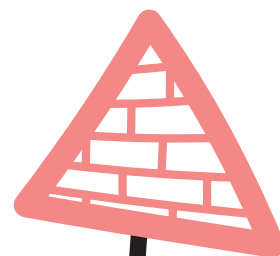
“Een stad die verstikt wordt door het autoverkeer is onleefbaar. Een stad die niet te bereiken valt, sterft uit”

als stedenbouwkundige voor de stad werkte. De verkeerscirculatie in de binnenstad werd volledig herdacht. De eerste stap, het Lussenplan, werd nog door CVP-burgemeester Jacques Monsaert ingevoerd in mei 1987. Het doorgaand verkeer werd uit de binnenstad geweerd, maar het centrum bleef volledig bereikbaar via vijf verschillende lussen. De middenstand reageerde furieus en alhoewel het plan zijn belangrijkste doelstellingen bereikte trok Monsaert het in oktober van datzelfde jaar terug in. “Een kapitale vergissing”, volgens Rosseau, “al waren de randvoorwaarden om het plan goed te laten functioneren, zoals voldoende parkeerplaatsen, onvoldoende voldaan”. “Was

het Lussenplan doorgevoerd, dan stonden we al veel verder en waren we de ontwikkeling van de baanwinkels voor geweest”, voegt Rosseau er nog aan toe.

Tweede keer goede keer

In de tweede helft van de jaren 1990 volgde onder VLD-schep en Rouveroy een tweede poging om de verkeerscirculatie in de binnenstad aan te pakken. “Een stad die verstikt wordt door het autoverkeer is

onleefbaar. Een stad die niet te bereiken valt, sterft uit”, zo vat het Mobiliteitsplan de uitdaging samen. Het Mobiliteitsplan moest het aantal autokilometers in de binnenstad ingrijpend terugschroeven, maar het centrum wel bereikbaar houden voor bestemmingsverkeer. Tegelijkertijd belofde de stad ook

plannen op te maken voor de verkeersleefbaarheid van de andere stadsdelen en kondigde ze aan te willen werken aan de ‘ik neem de auto wel’ gewoonte, het openbaar vervoer beter te laten aansluiten op de behoeften en het uitbouwen van een parkeer- en pendelsysteem. Ook nu weer lokte het Mobiliteitsplan

doorgaand verkeer in de stad bracht het verkeer waar het thuishoorde, namelijk op de stadsring R40”, zegt De Bruyckere. Dat staat ook zo aangekondigd in het Mobiliteitsplan, al werd daar toen al opgemerkt dat “die behoorlijk druk bezet [blijkt] en bovendien bezaaid met een aantal zeer onveilige kruispunten”. “De laatste vijf jaar neemt het verkeer op de stadsring niet langer toe”, stelt de directeur van de Gentse dienst Mobiliteit Peter Vansevenant. Daar zijn verschillende redenen voor: “zeker in de spits zit de R40 vol, de grote ring R4 wordt steeds bekender en er werden verschillende veiligheidsmaatregelen genomen op de R40”.

Stadsring blijft zorgenkind

Toch blijft de stadsring een zorgenkindje, getuige regelmatige (ook dodelijke) ongevallen, parlementaire vragen en acties van buurtcomités. Terwijl mede door het mobiliteitsplan de binnenstad, het stadsgedeelte binnen de stadsring, sterk aan aantrekkingskracht won en een geëerde en steeds duurder woonomgeving werd, staat de verkeersleefbaarheid van de 19de eeuwse gordelwijken onder druk door de drukke stadsring die hen van de binnenstad scheidt. De plannen voor verkeersleefbaarheid die een aantal jaren na de invoering van het Mobiliteitsplan uit 1997 volgden, reikten in die wijken wel concrete oplossingen aan voor lokale verkeersproblemen, maar aangezien

de stadsring een gewestweg is, is het stadsbestuur voor structurele ingrepen sterk afhankelijk van het Vlaams Gewest.

Voor Yves De Bruy-

ckere liep het al vroeg fout: “Toen Van Rouveroij in 1997 zijn Mobiliteitsplan invoerde, volgde het Gewest (Wegendienst, Waterwegen, Zeewezen en de Lijn) niet en werd de stadsring nog meer een barrière voor zachte weggebruikers”.

Het Vlaams Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) spreekt tegen dat ze niet voldoende zou investeren in de verkeersveiligheid op de stadsring. Sylvie Syryn en Bart Crombez, respectievelijk communicatieverantwoordelijke en ingenieur bij AWV Oost-Vlaanderen: “we werken hard aan het verbeteren van de oversteekbaarheid van de ring, in overleg met alle betrokkenen,

“Terwijl mede door het mobiliteitsplan de binnenstad, het stadsgedeelte binnen de stadsring, sterk aan aantrekkingskracht won staat de verkeersleefbaarheid van de 19de eeuwse gordelwijken onder druk”

hevig protest uit, onder meer van de middenstand onder aanvoering van de deken van de Veldstraat Edmond Cocquyt. Van Rouveroij bijt echter door en slaagt in zijn opzet.

“Het weren van

© FREDDY WILLEMS

© FREDDY WILLEMS

De saga van de Handelsdokbrug

Gent wacht al lang op de Handelsdokbrug over de Oude Dokken. De brug moet toelaten de ring R40 te verleggen naar de Afrikalaan, het knooppunt aan de Dampoort te ontlasten en een deel van het vrachtverkeer uit de Muide te houden. Het verhaal begint in 1991. Het toenmalige stadsbestuur verandert de zone tussen de Koopvaardijlaan en Afrikalaan (waar de brug moet komen) in een KMO-zone. Tijdens de jaren 1990 begint het stadsbestuur na te denken over een nieuws stadsdeel aan de Oude Dokken. In 1997 probeert ze de bestemming van het gebied om te zetten in woongebied, met een reservatiestrook voor de brug. Omdat dit de aanwezige bedrijven zou kunnen schaden vernietigt de Vlaamse Regering in 1998 deze bestemmingswijziging en laat ze alleen de brug zelf, zonder reservatiezone voor de aansluiting op het wegnnet, over. Nadat de stad in het Ruimtelijk Structuurplan Gent in 2003 aankondigt een nieuw stadsdeel te willen bouwen aan de Oude Dokken en de bestemming van het gebied daarom te willen wijzigen tekent de toenmalige minister Bossuyt (Sp.a) in april 2004 bij hoogdringendheid een onteigeningsbesluit van een deeltje van de terreinen van de zeepziederij Christeys (1.428 m²) om de Handelsdokbrug te kunnen bouwen. In juni 2004 vraagt het bedrijf aan de Raad van State om de onteigening te vernietigen, wat in december van datzelfde jaar ook gebeurt. De Raad van State verwerpt de redenering van de stad dat de onteigening dringend is omdat zonder de brug een 'aantal dringende stadsontwikkelingsprojecten om mobiliteitsredenen niet kunnen doorgaan'. Het bedrijf gaat in het offensief en dient een bouwaanvraag voor een internationaal distributiecentrum op de site in. Om het aanslepende conflict te ontmijnen zoekt Agentschap Wegen en Verkeer naar een technische oplossing. Ze trekt haar negatief advies voor de bouwaanvraag in en brengt kleine bochtstralen in het tracé van de brug aan zodat de terreinen van Christeys ontzien worden. Minister Muyters (N-VA) beslist in oktober 2009, tot grote woede van het Gentse stadsbestuur, de bouwvergunning toe te staan. Muyters zegt dat hij niet anders kon omdat het gebied nog steeds industriegebied is, tenminste zolang het Ruimtelijk Uitvoeringsplan voor het Oude Dokkenproject niet goedgekeurd is (voorzien einde 2010). Ondertussen subsidieert de Vlaamse Regering wel al het stadsvernieuwingproject voor het ruimere Scharniergebied mee en is het Oude Dokkenproject opgenomen in het stadscontract tussen de stad en de Vlaamse Regering.

In mei schorste de Raad van State de bouwvergunning opnieuw. In haar arrest stelt ze onder meer dat de bouw van een Europees distributiecentrum "een moeilijk te herstellen ernstig nadeel inhoudt" voor het mobiliteits- en stedenbouwkundig beleid van de stad. Er wordt nu gewacht op de procedure ten gronde.

N-VA nam in de lokale pers de verdediging van haar minister op en haalde bij monde van Peter Dedecker hard uit naar het stadsbestuur dat hij verwijt "een persoonlijke vete met bedrijfsdirecteur Bostoen uit te vechten" en "haar huiswerk niet altijd even goed te maken". Volgens Dedecker had de stad bij de initiële bouwaanvraag van het bedrijf een grondenruil moeten voorstellen. Voor Dedecker is het duidelijk: "schepen Temmerman (Sp.a) wil het bedrijf er tegen elke prijs weg en blokkeert zo zelf de bouw van de brug. Ze zou er beter aan doen de brug met kleine bochtstralen, die binnen de kortste keren gebouwd kan worden, te aanvaarden". De vraag is echter ook of de Vlaamse regering geen orde moet scheppen in haar eigen huishouden en ervoor moet zorgen dat beslissingen van verschillende ministers, in dit geval van ruimtelijke ordening en stedenbeleid, niet tegen elkaar ingaan.

AWV wees er al eerder op dat het conflict met het bedrijf daarmee niet opgelost is. Christeys wil kost wat kost de link tussen haar twee productie-eenheden aan beide zijden van de Afrikalaan behouden. Als de Afrikalaan deel van de stadsring wordt, dan zullen haar vrachtwagens de weg niet zomaar meer kunnen dwarsen. In dat licht getuigt het bijzonder zwakke en vage engagement dat minister Muyters van de nv Christeys vroeg "om in het kader van de lange termijn strategie en dit in een tijdsperspectief van 10 tot 15 jaar een locatie te zoeken die past in het profiel van het bedrijf" van weinig bereidwilligheid om beleid van de stad mee te ondersteunen. Elke Decruynaere (Groen!) beaamt dat het stadsbestuur steken heeft laten vallen in dit dossier. "Maar", voegt ze er aan toe, "N-VA maakt er een partijpolitiek steekspel van. en daar schiet niemand mee op. Er was inderdaad een steviger onteigeningsdossier nodig, de bestemming was nog niet gewijzigd en dat was een blunder", meent ze, "maar we zullen in overleg met het bedrijf een oplossing moeten zoeken. De vraag blijft of een dergelijk bedrijf daar thuis hoort maar dat vecht je niet uit voor de rechtbank. Daarvoor is er een globale visie op de hele site nodig en overleg". Voor Peter Vansevenant, directeur van de Gentse dienst Mobiliteit, ligt de prioriteit bij de brug: "wij willen die brug zo snel mogelijk. Een rechte brug is beter, maar het is aan het Gewest om te kiezen".

en zijn mee gestapt in het Fietsfonds". AWV werkt ook mee aan het 'Urgentieplan Verkeersveiligheid' (2001 - 2004), waar de stad de vijftig gevaarlijkste verkeerspunten identificeerde en maatregelen ter verbetering aankondigde. Daar zitten veel kruispunten op de R40 bij. "Een aantal daarvan zijn al aangepakt om de barrièrewerking van de stadsring op te heffen", zegt Peter Vansevenant. "Er werden bruggen of onderdoorgangen voorzien en de fietspaden werden verbreed en van een overgangszone voorzien." De Bruyckere nuanceert: "van de 19 in het Urgentieplan aangehaalde gevaarlijke kruispunten zijn er zes jaar later minstens 11 nog niet uitgepakt". AWV heeft nog meer plannen. De software die de verkeerslichten op de stadsring aanstuurt is aan vervanging toe. AWV zal van de gelegenheid gebruik maken om de doorstroming van het verkeer te verbeteren door een 'groene golf' te installeren waar dat mogelijk is. AWV benadrukt wel dat de stadsring een verdeelweg blijft voor het autoverkeer, waardoor ze enkel op het niveau van de kruispunten kunnen ingrijpen. Meer verkeerslichten plaatsen is moeilijk (bijvoorbeeld op de zestien oversteekplaatsen zonder kruispunt), "want er zijn al 26 verkeerslichten en elk extra verkeerslicht remt de doorstroming van het verkeer af". Voor de Bruyckere - die ook een aantal verkeerslichten minder telt - echter blijven de ingrepen teveel gericht "op het doorstromen van het verkeer en vermijden van ongevallen in plaats van op de leefbaarheid van de stad".

Naar een groene stadsboulevard?

In 2003 maakte het stadsbestuur de keuze om van de R40 een stadsboulevard te maken. Vansevenant legt uit: "de R40 dient niet voor transit verkeer of om pakweg van Mariakerke naar Merelbeke te rijden, maar enkel voor verkeer voor de aanpalende wijken." Daarnaast moet de R40 er gaan uitzien als een groene stadsboulevard met bomen in de middenberm. Voor Groen! gaat dit niet ver genoeg. Gemeenteraadslid Elke Decruynaere wil een volwaardige baan voor het openbaar vervoer en een vermindering van het aantal rijstroken op de R40. "De noodzakelijke voorwaarde is wel dat er aan de stadspoorten 'park and rides' komen waar mensen kunnen overstappen op het openbaar vervoer en de fiets", zegt Decruynaere. "Die moeten dan wel anders georganiseerd worden dan in

Oostakker, want doordat de bus mee aanschuift richting Dampoort zijn mensen met het openbaar vervoer niet sneller op hun bestemming”, voegt ze eraan toe.

Zowel AWW als de Gentse dienst Mobiliteit schieten het idee van 2x1 rijstrook op de R40 af als onhaalbaar op korte termijn. Vanseveant vreest voor een toename van het sluipverkeer in de wijken rond de R40, zeker rond de meest belaste stukken ervan. Voor Decruynaere ligt het probleem elders, namelijk bij de ‘en en’ keuze

van het stadsbestuur. “Door zowel in te zetten op de auto en het openbaar vervoer kan de auto niet uit de binnenstad geweerd worden”, zegt ze. Ze verwijst naar de promotie van de stad voor de ondergrondse parkings in de binnenstad, bijvoorbeeld voor de halfvastenfoor op het Sint-Pietersplein of de optie om de nieuwe parking aan Gent-Sint-Pieters tijdens het weekend te promoten bij shoppers. “Het stadsbestuur schakelt zich zo in in de rendementslogica van het parkeerbedrijf”, stelt Decruynaere vast, “en dit ondergraaft de omschakeling weg van de auto die ze in haar eigen mobiliteitsbeleid vooropstelt”.

Afwerken van R4

In ieder geval, om van de R40 een stadsboulevard te maken moet meer verkeer verschoven worden naar de R4. Om dat te bereiken moet de R4 in het zuiden tussen Merelbeke en Zwijnaarde en in het noorden over de twee oevers van de havendokken gesloten worden, want nu komt het verkeer respectievelijk op de E40 of in de woonwijken Muide en Meulestede terecht. Rond het aanleggen van de Sifferverbinding om de R4 in het noorden van de stad te sluiten is het al lang stil. Het sluiten van de R4 in het zuiden zou tussen 2011 en 2014 gebeuren. Crombez en Syryn leggen uit dat AWW al jaren bezig is om van de R4 een ‘primaire weg’ te maken door kruisingen, verkeerslichten en rechtstreekse aansluitingen van bedrijven en woonwijken op de ringweg weg te werken. “Hoe vlotter het verkeer op de R4, hoe minder verkeer er op de R40 zal rijden”, stellen ze. Ze schatten dat er nog 100 miljoen Euro nodig is om van de R4 Oost en West een volledig primaire weg te maken.

Nog dit jaar wordt gestart met het sluiten van de R4 in het zuiden werken die over vier jaar klaar zouden moeten zijn. De druk op de E40 daar is behoorlijk groot en zou met de ontwikkeling van het nieuwe Arteveldestation, de grootschalige winkelcentra aan de Loop (Ikea) en het bedrijventerrein op het Eilandje in Zwijnaarde onhoudbaar worden. Ondertussen blijft het zware havenverkeer door de kwetsbare volksbuurten Muide en Meulestede denderen. Volgens het verkeerleefbaarheidsplan Muide-Meulestede zou het aanleggen van de Sifferverbinding voor een daling van het verkeer in de woonwijken van 40% kunnen zorgen. De Bruyckere vreest dat het wachten is tot de antieke Meulestedebrug helemaal kapot is.

Vanseveant wijst erop dat de Sifferverbinding erg duur is. “Een studie uit 2000 raamt de uitvoering op 200 miljoen Euro”, vullen Crombez en Syryn aan, “terwijl het sluiten van de zuidkant van de Ring begroot is op 55 miljoen Euro (exclusief BTW en onteigeningen) en het jaarlijks budget van

AWV voor de hele provincie maar 50 miljoen Euro is”. Bovendien wijzen ze erop dat het sluiten van de R4 in het Zuiden een veel ouder dossier is en de verkeersleefbaarheid ten goede komt door het zwaar verkeer van de industriezones in Zwijnaarde en Merelbeke uit de aanpalende woonwijken te houden. Feit is dat er op dit moment geen concrete plannen noch budgetten zijn om de R4 in het noorden te sluiten en dus iets te doen aan de schrijnende verkeersproblematiek in de volksbuurten Muide en Meulestede. Of hoe ook het mobiliteitsbeleid duidelijke politieke keuzes weerspiegelt.

Stijn Oosterlynck

Meer geld voor Gent?

Voor directeur van de dienst Mobiliteit Peter Vanseveant “mag Gent als tweede stad van Vlaanderen vanuit het gewest best wel wat meer gefinancierd worden.” Het is een veelgehoorde verzuchting in Gent, zeker als er vergeleken wordt met grote broer Antwerpen dat zowaar een Masterplan Mobiliteit kreeg. Bart Crombez van Agentschap Wegen en Verkeer legt uit: “de verdeelsleutel tussen de provincies wordt op Vlaams niveau gemaakt op basis van het aantal kilometers wegen in de provincie. Het Masterplan Mobiliteit wordt echter buiten de normale begroting en ook via tolheffing gefinancierd”. Een financiering via tolgeden is echter niet mogelijk in Gent omdat er teveel ontsnapingsmogelijkheden zijn.

Het opzetten van publiek-private partnerschappen, waarbij wegen gebouwd en onderhouden worden door privé aannemers die ze tegen betaling door de overheid ter beschikking stellen, is een andere mogelijkheid. “Oost-Vlaanderen heeft al twee dergelijke projecten binnengehaald, waaronder die voor het sluiten van de R4 in het zuiden, terwijl de provincie Antwerpen er maar één kreeg”, stelt Crombez vast. Maar de Vlaamse regering plafonneerde het bedrag dat in PPS-projecten geïnvesteerd mag worden zodat er voldoende budget overblijft voor andere projecten. Groen! gemeenteraadslid Decruynaere vindt dat Gent inderdaad minder be-deeld wordt, maar plaatst een kanttekening: “Gent gaat te weinig met een eensgezinde visie naar het Gewest, bijvoorbeeld in het dossier over de vertraming van een aantal buslijnen, waar de timings van de verschillende stadsdiensten dikwijls niet overeenkomen”.

sluiterijd

Gent pakt zijn parken uit

*Met de slogan 'Mag ik u het hof maken', de
roze banken en de tentoonstelling in het MIAT,
pakt de Groendienst uit met een reeks van
nieuwe parken in Gent. Er was nood aan en
het is goed dat ze er zijn. Tiens Tiens maakte
haar eigen selectie van plekken om in rust te
wandelen, met de kinderen te spelen, te pick-
nicken, of gewoon op een bank een boek te
lezen. Met de parken in Gent gaat het goed.*

freddy Willems

BIJGAARDEPARK

BIJGAARDEPARK

VAN EYCK ZWEMBAD

ROZEBROEKE

ROZEBROEKE

KEIZERPARK

ROZEBROEKE

Opinie

Energievreeters moeten op dieet

Slecht geïsoleerde gebouwen wegen zwaar op het energieverbruik. In Gent staan er nog veel te veel van dit soort energievreeters. Veelal eigendom van de stad terwijl zij net het goede voorbeeld moeten geven. Gebouwen isoleren was immers nooit zo voordelig.

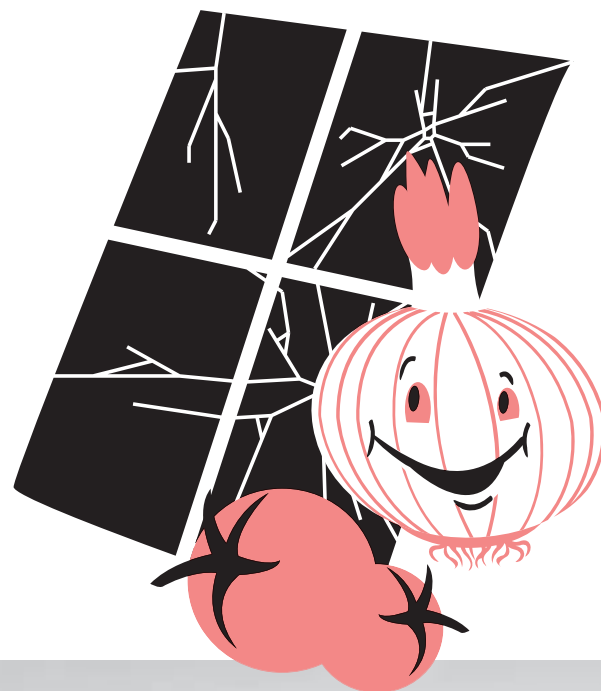
Gent mag fier zijn op haar architectuur. Verschillende prachtige bouwwerken sieren de binnenstad. Helaas zijn de meeste onder hen ook erg energieverslindend. Het Miat is met haar glas-in-metaal-structuur en hoge verwarmingskosten een schoolvoorbeeld van hoe het niet moet. Desondanks zijn er nog ontelbare gebouwen die dit voorbeeld volgen. Kerken, De Centrale, de Vooruit en het stadhuis zijn slechts enkele van de mastodonten met veel grote open ruimtes en enkel glas.

Het probleem van slechte isolatie beperkt zich echter niet tot grote gebouwen, ook heel wat woningen laten nog te veel warmte ontsnappen. Laatste kopte de Standaard zelfs 'weinig animo voor dubbel glas sociale woning'. Eigenaars en huurder kunnen nochtans van een uitgebreid gamma aan subsidies genieten om de renovatiekosten te drukken. Het vrijgemaakte geld daartoe blijft grotendeels onbenut. Zowel om ecologische als financiële redenen is dit bijzonder jammer.

VEEL GLAS

Laten we beglazing als voorbeeld nemen. Er is heel wat te zeggen voor een relatief eenvoudige ingreep als hoog rendementsglas, dat vandaag het dubbel en enkel glas vervangt. Meer kwalitatieve beglazing houdt niet alleen de warmte beter binnen maar zorgt er ook voor dat heel wat storende stadsgeluiden buiten blijven. Nieuwe beglazing bespaart zelfs meer energie dan het plaatsen van een nieuwe condensatieketel, wat nu sterk aangemoedigd wordt door middel van premies. Hoog rendementsglas isoleert twee tot drie keer beter dan dubbel glas en tot wel vijf keer beter dan enkel glas. Op de site www.energiebesparen.be lezen we dat, wanneer het buiten 0 graden is en binnen 20, het slechts

5 graden is aan de binnenzijde van het enkel glas, terwijl temperatuur aan de binnenzijde van hoog rendementsglas maar liefst 17 graden bedraagt. Straffer nog zijn de besparingen op het vlak van energiekosten. Zo spaar je met hoog rendementsglas op jaarbasis om en bij de 44 liter stookolie of 36m³ meter aardgas uit voor elke vierkante meter enkel glas die je vervangt door het hoog rendementsglas. Dat betekent in de portemonnee 24 euro voor stookolie en 17 euro voor aardgas per vierkante meter glas per jaar.

beglazing zou daar een belangrijk onderdeel van kunnen zijn. Ook historisch gebouwen kunnen geïsoleerd worden zonder dat ze hun karakter verliezen. Zo bestaat er speciaal monumentenglas dat beter isoleert en toch ouderwets aandoet. Een andere mogelijkheid zijn voorzetramen die men in Oost-Europa vaak gebruikt om historische gebouwen beter te isoleren. Hier zou zowel de Stad als de Kerk een voorbeeld kunnen stellen door de gebouwen die onder haar eigendommen vallen

nog beter uit te rusten.

In een aantal gevallen doet het stadsbestuur dit ook. Met het passiefgebouw in de Bourgoyen en een passiefhuisproject in het Rabot steunt de stad actief een aantal 'good practices' die kunnen tellen. Bij een passiefhuis wordt de woning zodanig geïsoleerd dat verwarmen nauwelijks nog nodig is. In veel passiefhuizen wordt ook met drielagenglas gewerkt, wat eigenlijk de standaard zou moeten worden. Al mag gezegd dat het terugverdien effect langer duurt vanwege de hoge kostprijs. Nog meer energiebesparend kan ook, wanneer in de toekomst zal worden overge-

Doe dat maal de oppervlakte van je ramen en je weet meteen dat je een aardige duit overhoudt. Bovendien kan je ook hiervoor subsidies bekomen van de Vlaamse overheid.

In Gent, in het bijzonder voor mensen met een lager inkomen

gaan naar energie-actieve gebouwen; dit zijn gebouwen die meer energie produceren dan verbruiken. Dubbel glas met geïntegreerde zonnecellen zijn vandaag geen toekomstmuziek meer. Zo zou de glazen inkomhal van Flanders Expo of de koepel aan het Zuid shoppingcentrum een bescheiden elektriciteitscentrale kunnen worden.

Nog te vaak echter vormt de kostprijs om te investeren in betere isolatie of betere beglazing een argument om het niet te doen, zowel voor overheden als particulieren. Dat argument gaat echter totaal niet op. Wie nog moet overtuigd worden van het terugwineffect op relatief korte termijn voor zowel de eigen portemonnee als de toekomst van de planeet, kan de websites van het Gents Milieufrent en de Vlaamse overheid erop nakijken. Daar kan je zelf berekenen wat je huidige energiekosten vandaag bedragen en worden betaalbare alternatieven aangereikt voor hoe het anders kan. De grootste uitdaging blijft zoveel mogelijk eigenaars te overtuigen om die investering ook door te voeren in de huizen die ze te huur aanbieden. Het zijn immers vaak de minst vermogenden die verplicht zijn slecht geïsoleerde woningen te huren. Net bij hen vliegen de 50 euro briefjes nog steeds door deuren en ramen (met enkel glas).

en studenten zit er vaak niets anders op dan een huis of een flat te huren. Huurwoningen zijn er over het algemeen slechter aan toe dan woningen die de eigenaar zelf bewoont. Voor huurders van slecht geïsoleerde woningen loopt de energiefactuur hoog op, terwijl de eigenaars buiten schot blijven. Een pand kan onbewoonbaar verklaard worden wanneer het elektriciteitsnet niet voldoet aan bepaalde voorwaarden. Waarom zouden we ook geen isolatienormen koppelen aan de 'bewoonbaarheid' van een woning? Betere

Stefaan Onghena (ECOFOLIE vzw) en Marlies Casier

Roma's in Gent:

UIT DE MEDIA MAAR NOG STEEDS IN DE PROBLEMEN

Gent werd vorige herfst opgeschrikt toen een veertigtal Roemeense Roma zich vestigden in de oude volkstuin-tjes in de Rabotwijk. De schrijnende situatie van de Roemenen bracht de ruimere situatie van de Roma's in Gent onder de aandacht. De crisissituatie van de winterperiode is voorbij maar Gent weet nog steeds niet goed wat gedaan met haar Roma's.

Het stadsbestuur noemde de armtierige woon- en leefsituatie van de Roemeense zigeuners "schrijnend". Men zette enkele stappen om de situatie leefbaarder te maken en slaakte vervolgens een kreet om hulp. Ook Ferdinand Hawer van de Stedelijke Integratiedienst (SID) en Carla Ronkes, vrijwilligster van de Werkgroep Vluchtelingenwerk vinden dat "Gent met moeite het hoofd boven water kan houden." Op vier jaar tijd ontving de stad ongeveer 6500 inschrijvingen van nieuwe EU-burgers. De grootste groep is van Bulgarije, de Slowaken volgen op de tweede plaats. De SID schat dat 3300 onder hen Roma zijn. Het aantal nieuwe EU-burgers zonder wettige verblijfsvergunning wordt ook nog eens op één à tweeduizend geschat.

De noodkreet is reëel. "Het is het zinloos om met deze mensen van pand naar pand te blijven trekken", vindt Carla Ronkes, verwijzend naar de vele kroostrijke families die lang in kraakpanden verbleven. "De krakers werden lang door de stad gedoogd, maar we merken duidelijk dat de stad tegenwoordig strenger optreedt dan in het verleden."

Burgemeester Daniel Termont (sp.a) klopte in november vorig jaar met zijn vraag voor hulp aan bij de provincie, op het federale niveau en bij Europa.

De druk op de huizenmarkt en het sociale vangnet van de stad is zeer hoog. Tel hier de angst voor het "aanzuigefect" bij en men heeft redenen genoeg om stappen te zetten. Eind mei werd er een topeverleg georganiseerd met de Bulgaarse en Roemeense ambassadeurs en de Slowaakse consul op het Gentse stadhuis. Men had het op deze topbijeenkomst onder andere over het opzetten van informatie- en sensibilisatiecampagnes in Gent en in de thuislanden.

Internationaal overleg

Schepen van Sociale Zaken Tom Balthazar verduidelijkt het resultaat van het topeverleg: "Wij hebben de Gentse situatie grondig toegelicht en onze signalen werden genoteerd. Het doel van de bijeenkomst was in de eerste plaats om contacten te leggen en de problematiek aan te kaarten." Daarnaast

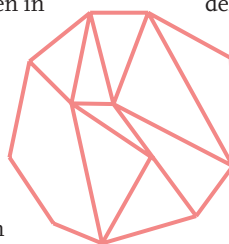
was de schepen vooral vragende partij om ervoor te zorgen dat mensen over correcte informatie beschikken in de thuislanden en na aankomst in België. "Velen komen naar hier met valse informatie. Het is zeer belangrijk dat mensen weten waar ze aan toe zijn vooraleer ze de overstap wagen", benadrukt Balthazar.

Op het overleg stelde de Bulgaarse ambassadeur voor om Bulgaarse Romabemiddelaars naar Gent te sturen. De schepen relativeert de implicaties hiervan en corrigeert de voorbarige

conclusies van verschillende dagbladen dat er bemiddelaars zouden komen. "Het idee van Romabemiddelaars is inderdaad besproken maar hierover werd helemaal niets concreet afgesproken", zegt Balthazar.

Het inzetten van Romabemiddelaars is een idee dat Ronkes bekend in de oren klinkt. "Wij vragen al lang om speciale Romabemiddelaars maar de stad heeft deze vraag telkens categoriek verworpen". De Werkgroep Vluchtelingen pleit voor Roma bemiddeling omdat de nood aan duidelijke voorlichting van deze bevolkingsgroep bijzonder groot is. "Het zou veel eenvoudiger worden voor iedereen als men over één duidelijk infopunt beschikt dat de Roma's kan adviseren en doorverwijzen", zegt Ronkes.

Schepen Balthazar keurt een dergelijk specifiek doelgroepenbeleid af. "We vinden het niet zinvol om met aparte voorzieningen te werken

zoals bijvoorbeeld een Roma meldpunt. Dit zou betekenen dat we voor alle minderheidsgroepen aparte diensten zouden moeten opzetten", stelt hij. Zonder zich verder uit te willen spreken over het belang van bemiddeling erkent hij wel de behoefte eraan. "Meer en betere contacten met sleutelfiguren of woordvoerders van de Gentse Roma gemeenschap zouden zeer welkom zijn. We hebben wel brugfiguren zoals in het schooltje 't Klimrek, maar we hebben er meer nodig", stelt Balthazar.

Stedelijke Romabemiddelaars

Vandaag beschikt de Stedelijke Integratiedienst niet over personeel dat specifiek bevoegd is voor de Roma's. Niet-temin signaleert zij zeer duidelijk de bijzondere behoeften en moeizame integratie van Roma's.

Volgens Ferdinand Hawer is het aanstellen van Romabemiddelaars noodzakelijk. "Deze bemiddelaars kunnen de families integraal opvolgen. De families krijgen hiermee een duidelijke referentiepersoon bij wie ze terecht kunnen voor alle vragen. Als men echt werk wil maken van de integratie van deze doelgroep dan moet men in deze richting denken", zegt Hawer.

Het Brussels Integratiecentrum is een overtuigend voorbeeld van de verdiensten van Roma bemiddeling. Sinds 2007 werkt De Foyer vzw met bemiddelaars. Koen Geurts is er verantwoordelijk voor het beleid naar Roma en woonwagengebrouwen. "In de periode van drie jaar dat wij met Romabemiddelaars werken zijn we enorm gegroeid. We beschikken over veel betere informatie en we zijn geloofwaardig. Kortom, we werken veel efficiënter", zegt Geurts. De bemiddelaars zijn vaak zelf van Roma origine of Belgen die ermee vertrouwd zijn.

De nood aan bemiddelaars komt voort uit de bijzonderheden eigen aan de Roma-gemeenschap vindt Geurts. "Vele Roma's delen een fundamenteel wantrouwen tegenover alle niet-Roma's. Bovendien zijn de meesten laag-

geschoold." De Foyer vzw biedt een antwoord op deze situatie door in te zetten op tussenpersonen die erin slagen een positieve band te creëren met de families. Zij zetten de families er onder andere toe aan om hun kinderen naar school te sturen. "Werken aan scholarisatie is een speerpunt van het integratiecentrum. Het grote aantal inschrijvingen in scholen vorige zomer is bijna volledig te danken aan onze bemiddelaars" zegt Geurts.

Moeizame integratie

Naast onderwijs is tewerkstelling een tweede heikel punt. Vele Slowaakse Roma zijn schijnzelfstandigen. Zij kwamen tot mei vorig jaar alleen in aanmerking voor een geldig verblijf (van langer dan drie maanden) als ze een job

vonden in een knelpuntberoep of als ze als zelfstandige aan de slag gingen. Ronkes: "Velen zijn laaggeschoold of

analfabeet en hebben bijgevolg weinig keuze. Ze moeten het stellen met een job als kranthenbedeler of toiletten onderhouden met een zelfstandigenstatuut."

Slowaken, Bulgaren en Roemenen zijn geen asielzoekers maar nieuwe EU-burgers. Nieuwe lidstaten genieten niet meteen van de voordelen van de Europese club. Slechts na een overgangsperiode van een aantal jaren mogen hun burgers eender welke job uitoefenen en volwaardig deelnemen aan het vrije verkeer van werknemers binnen de EU.

In de overgangsperiode is het leven voor velen zeer hard. "Men verdient veel te weinig om de eindjes aan mekaar te knopen. Bovendien worden zij vaak enorm uitgebuit", zegt Ronkes. Slowaken bevinden zich niet langer in deze overgangsperiode maar Roemenen en Bulgaren tot eind 2011 nog wel. De nieuwe situatie voor Slowaken creëerde v o l g e n s Ronkes tevens nieuwe wanpraktijken zoals gesjoemel met valse arbeidscontracten.

De situatie bleek te schrijnend zodat het OCMW maatregelen nam voor de nieuwe groepen EU migranten. Als de schijnzelfstandigen afstand doen van hun zelfstandigenstatuut en een reactiveringsproject volgden, verwerven zij sinds 2007 recht op OCMW-steun. Deze reactivering bestaat uit het klassieke inburgeringstraject in het Onthaalbureau waarvan Europeanen in principe vrijgesteld zijn. Voor de nieuwe EU burgers en in het bijzonder voor de Roma blijken ze een zinvol initiatief.

Roma in Europa

Er wordt vaak naar Europa gekeken als de schuldige voor de chaos waarin vele Roma migranten zich bevinden. Volgens Ronkes hadden deze landen meer moeten investeren om hun eigen ongelijkheden aan te pakken vooraleer Europeanen toeliet lid te worden. Zij is streng voor de lidstaten die al meermaals op de vingers getikt werden voor discriminatie van Roma's. "Slowakije is zeer goed in het uitvoeren van haar armen. Het is opvallend dat men vandaag de onderste laag van de maatschappij naar hier ziet komen, mensen die hier normaal gezien niet toe in staat zouden zijn." Zij ziet een duidelijk verschil tussen de Roma migranten vandaag en deze van tien jaar geleden. "De eerste groepen waren geletterd en kenden beroepen", zegt Ronkes.

Een van de problemen vandaag is dat mensen vaak vertrekken, hier ook niet veel beter af zijn en vervolgens terugkeren zonder ergens te kunnen op terugvallen. Terug een woonst en werk vinden of terugvallen op de plaatselijke sociale zekerheid blijkt een groot probleem. Voor Ronkes is het daarom essentieel om mensen van meet af aan correct te informeren van hun rechten en plichten hier en in het land van herkomst. "Wat kunnen wij doen om de mensen een zachte landing te bezorgen bij terugkeer? Velen realiseren zich de gevolgen niet van hun migratie. Er is met andere woorden dringende nood aan Europese bemiddeling en afstemming. Informatie en afspraken met kandidaat migranten zijn noodzakelijk opdat zij weten waar zij aan toe zijn."

An Van Raemdonck

Oerbie en Orbie

SARAJEVO, 15 JAAR LATER

EEN VERLEDEN DAT MOEILIJK HEELT

Tussen 92 en 95 raasde Europa's bloedigste conflict sinds WO II over Bosnië. Nadat het doek viel over Joegoslavië raakten Serviërs, Kroaten en Bosnjaken verward in een eindeloos aanslepende burgeroorlog. Middelpunt van deze waanzin was Sarajevo. Vier jaar lang werd de stad belegerd en beschoten, met zo'n 10 000 doden als triest gevolg. Vijftien jaar later lijkt de stad haar levenslust hervonden te hebben. Maar ver weg is de oorlog nooit voor Sarajevo en haar bewoners. "Je kan toch ook niet vergeten wat niet te vergeten valt."

Sarajevo verrast meteen. De eerste wijk waarlangs de bus de stad binnenrijdt is niet Servisch, Kroatisch of Bosnjaks, maar Chinees. Een paar restaurants en wat winkels en pakhuizen die ietwat verdwaald aandoen in dit stuk Balkan. Een nieuwe etnische groep in wording?

Weinig monumenten

Sarajevo leeft. De eerste zon vult de terrassen en de parken van de stad. Grote bouwputten verraden ambitie. Het merendeel van wat tijdens de oorlog verwoest werd staat er weer. Na vijftien jaar is de heropbouw vergevorderd. Met steun uit het Westen én de moslimwereld. Toch zijn de sporen van de oorlog nog overal zichtbaar. Volledig verwoeste gebouwen zijn een zeldzaamheid, in Sarajevo tenminste. Maar zowat iedere gevel is gepokt met kogelgaten en mortierinslagen. Gebouwen zonder oorlogsacne zijn duidelijk nieuw of gerestaureerd.

Littekens genoeg dus. Misschien daarom dat er betrekkelijk weinig monumenten aan de oorlog herinneren. Markant zijn de Rozen van Sarajevo. Geen lokale variant van de populaire tuinbloem, maar een bijzonder soort gedenkteken. Het gaat om kraters van mortierinslagen volgegoten met een rode kunststof. Het resultaat lijkt op een uiteengespatte druppel rode vloeistof. Of

op een bloem, naargelang de interpretatie. Maar wat monumenten echt overbodig maakt zijn de talloze graven. Tijdens de belegering was het stadskerkhof meteen gevuld. Openbare parken, stukjes groen, tot zelfs het voetbalveld van de stad werden opgevorderd als begraafplaats. Op de sobere witte stenen steeds dezelfde jaartallen, van 92 tot 95...

Sarajevo ontstond in de Ottomaanse periode toen de Turken de plak zwaaiden over de Balkan. De naam komt van het woord 'sarai', dat rustplaats betekent. De stad is dus in essentie altijd een kruispunt geweest. Het meest oostelijke punt van het Westen en het meest westelijke punt van het Oosten wordt weleens gezegd.

Een prachtig koffiehuis in het Ottomaanse hart van de stad. Inram, een Bosniër die in het begin van de oorlog naar Nederland vluchtte, vertelt. "Vroeger had je twee groepen in Sarajevo. Je had voetballiefhebbers die voor FK Sarajevo supporterden en je had fans van FK Zeljo, de andere club van de stad. Van de vraag wie Serviër, Kroaat of Bosnjak (Bosnische Moslims) was lag niemand wakker. Mensen waren trots op hun stad, en terecht. Er hing hier een speciale atmosfeer,

een specifiek soort humor. Dat is weg, grotendeels toch. Niet enkel door de oorlog zelf, maar ook omdat het conflict de bevolking veranderd heeft. Veel nieuwe mensen die hier tijdens en na de oorlog zijn ingetrokken hebben geen herinneringen aan hoe het vroeger was." Demografisch is Sarajevo inderdaad veranderd. Veel Serviërs hebben de stad verlaten. Hun plaats werd ingenomen door vluchtelingen uit Oost-Bosnië. En door mensen uit

de Sandjak, een regio in het zuiden van Servië waar traditioneel voornamelijk Moslims wonen.

Samenleven onder vuur

"Schiet op hen met korte pauzes totdat ik beveel te stoppen. Bombardeer hen dat ze niet kunnen slapen. Stop niet voor ze tot waanzin gedreven zijn." De orders van Mladic, de militaire leider van de Bosnische Serviërs, waren meer dan duidelijk. Vier jaar lang hielden zijn troepen Sarajevo gevangen in een strakke omsingeling en beschoten de stad vanuit de omliggende bergen. Zo'n 10000 inwoners verloren het leven. De belegering was de langste in de moderne geschiedenis.

Juist omdat Sarajevo een multi-etnische oase temidden van het opflakkerend nationalisme was kreeg de stad het zo hard te verduren. Door Sarajevo te verwoesten moest getoond worden dat samenleven niet mogelijk was.

Butmir. Een buitenwijk van Sarajevo net achter de luchthaven. Vier jaar lang verborg een eenvoudig huis er de uitgang van de Tunnel, het enige gaatje in de verstikkende belegering. De Tunnel liep onder

de luchthaven, door de VN tot neutrale zone verklaard, naar de berg Igman. Vandaar begon het grondgebied onder controle van het Bosnische regeringsleger. Bedoeld als militaire bevoorradingslijn werd de Tunnel al gauw essentieel om de belegerde stad van levensmiddelen

te voorzien.

Vandaag is de Tunnel een klein museum. De gids, een jonge vrouw van in de twintig, vertelt over het leven onder de bezetting. Haar Engels is perfect, haar woorden klinken bijzonder bitter. Knarsetandend bijna. Ze spreekt consequent over "our people" en "them, the agressors". Over open wonden die niet geheeld zijn. Maar vier kinderjaren in de schuilkelders van een bezette stad vallen ook niet licht te vergeten.

Haar toehoorders komen vooral uit de VS en Canada. De andere groep in het tunnelmuseum komt uit Turkije. Inwoners uit Sarajevo krijgt het museum zo goed als nooit over de vloer.

"Tussen de mensen onderling begint het beter te gaan," gaat Inram verder. "Het zijn de politici die olie op het vuur blijven gieten." Als er iets is waar zowat iedereen in Bosnië het mee eens is (en dat is niet veel) dat is het is het wel de afkeer van de politiek. Niemand krijgt met de beste wil ter wereld een goed woord over de politieke leiders over de lippen. Toch kiezen ze voor hen. De stembus resultaten geven telkens winst voor partijen op etnische basis. "Dat komt omdat onze politici teren op de angst van de mensen. Ze spelen nog altijd hetzelfde spel als in de jaren negentig. En ondertussen sluit men de ogen voor hun onvermogen en hun corruptie."

De Akkoorden van Dayton hebben een einde gemaakt aan de oorlog in Bosnië, maar geen vrede gebracht. Het land, en de mensen blijven verdeeld langs etnische lijnen. Bovendien wil de internationale gemeenschap er weg. Het heeft lang genoeg geduurd. Bosnië heeft nog een lange weg te gaan. Maar als er hoop is voor een vreedzame, multi-etnische toekomst, dan ligt die in Sarajevo.

Toon Lambrechts

Opinie

Moord, brand & dakloosheid

De barre winter ligt reeds ver achter ons, het strand van Blankenberge en de frigo-boxen zijn gevuld, de aders der autostrades verkalken door files en geen hond denkt nog aan zijn dakloze medemens. Daar hebben we immers de hype voor nodig die media en politiek daar elk jaar rond orkestreren.

Elke winter opnieuw kleuren de televisies grijs en grijs met beelden van ongewassen en bebaarde drinkbroers, stemmenpakkers met tranen in de ogen en oude besjes die hun hemel trachten te verdienen door een tas poedersoep te schenken aan de zieltogende ongelukkige die voor haar deur op de kille kasseien crepeert.

Vanaf het moment dat het kwik echter weer boven het nulpunt komt piepen verdwijnen die beelden als sneeuw voor de zon. Maar de daklozen, en het probleem dakloosheid zelve? Dat is een pietsje hardnekkiger.

"DE" dakloze

Ondanks dat we ons nu in het jaar 2010 bewegen heeft de doorsnee burger nog steeds een zwaar vertekend clichébeeld van de dakloze en de televisiegod zal het, jammer maar helaas, niet laten dat beeld te bevestigen.

De daklozen in Gent, en met enige goede wil kan men dat extrapoleren naar alle Belgische steden, zijn echter een bijzonder heterogene groep.

Het percentage "typische" daklozen (baard, plastiek

zakken, drankkegel) valt in het niet bij de veelheid aan kleur, leeftijd, geloof, nationaliteit en geestgesteldheid die gebruik maakt van de verschillende initiatieven voor nachtopvang in Gent.

Zo zijn er gezinnen met kinderen (veelal Roma), jonge, goedgeklede en gecoiffeerde allochtonen die niet zouden misstaan in een hippe danstempel, psychiatrische patiënten die net ontslagen zijn uit een instelling, mensen die door hun partner uit het huis gezet zijn na een ruzie en die geen naaste familie of vrienden hebben waar ze kunnen overnachten noch geld om alle dagen op hotel te gaan, sans-papiers, enz....

We kunnen dus veilig stellen dat er ook niet meteen één, one size fits all, oplossing is voor deze problematiek. En laat dat nu net zijn wat politieke konkelaars of op scoren beluste nieuwsdiensten ons vaak voorspiegelen.

Winterleed of zomerpret

De sympathie en het medeleven van de goede burger flakkert het hoogste op bij gure weersomstandigheden: in de winter of bij regenweer. Als we de cijfers aangaande het jaar 2008 van de Nachtopvang die CAW Artevelde in Gent bestiert er even bijnemen, blijkt echter dat er in de koudste maanden van het jaar niet veel meer mensen geweigerd werden wegens volzet dan in de zomer. Soms ligt het aantal weigeringen in de winter zelfs opmerkelijk lager: januari telde zo 51 weigeringen terwijl juli er 125 had.

Dat is toch niet wat men zou verwachten? De meest voor de hand liggende verklaringen hiervoor zijn uiteraard de ervaring van menslievendheid in de winter, de familie van de dakloze die hem zo rond Oud en Nieuw enkele dagen binnenshuis duldte en de extra initiatieven die genomen worden door stad en staat. Die verklaringen zijn echter niet afdoende.

Een andere verklaring is dat CAW Artevelde in de wintermaanden van 2008 30 bedden ter beschikking stelde in plaats van 20, maar dat verklaart evenmin de discrepanties in de cijfers.

De overkoepelende reden is simpeler en wordt duidelijk na gesprekken met de daklozengroep zelf: in de winter doen ze meer hun best om zelf een oplossing te vinden.

Als de Nachtopvang in de zomer volzet is en de zon gaart tot 25 graden Celsius dan is het geen ramp om eens een nachtje onder de sterrenhemel te vertoeven. Bij -5 graden is dat andere koek.

Velen willen het risico niet lopen om in de vriezeker voor een gesloten deur te staan in en gaan 's winters dus proactiever op zoek naar onderdak.

Deze stelling wordt ook bevestigd door de evenredige groei die het daklozenpubliek doormaakt naarmate er bedden bijkomen in Gent.

In de winter van 2008 waren er zoals gezegd 30 bedden beschikbaar, in de winter van 2009 waren dat er 70. CAW Artevelde opende een immers nieuwe locatie waar 15 bedden werden vrijgegeven en Het Rode Kruis baatte een loods uit waar nog eens 30 mensen konden slapen.

Men zou dus denken dat er minder weigeringen geweest zijn in 2009. Niets is echter minder waar. In oktober 2009 waren er bijvoorbeeld 318 tegenover 113 in 2008 en in november 2008 werden 431 mensen geweigerd tegenover 123 in 2009.

Hoe kan zo iets? Simpel: geef een gedesillusioneerde, gedemotiveerde dakloze onderdak, een bed en eten, zo lang hij wil en gratis en zijn motivatie om onderdak voor zichzelf - laat staan werk - te vinden is nihil.

Is dit de schuld van de dakloze? Uiteraard niet. We hebben het hier over mensen die buiten de maatschappij leven, mensen die het afgeleerd hebben te functioneren in een normale werkomgeving, mensen die de zorg voor zichzelf hebben opgegeven. Die krijgt men nu eenmaal niet zomaar 1-2-3 aan de montageband in de autofabriek.

Natuurlijk zitten er ook klootzakken en profiteurs bij, net zoals er klootzakken en profiteurs bij de bankmannen, werklozen, clini-clowns en postbodes zitten.

Endlösung der obdachlosen

Met behulp van al deze cijfers en gegevens ligt het voor de hand om te concluderen dat men beter de oorzaken van dakloosheid aanpakt in plaats van des winters enkele pleisters op houten poten te plakken. Zoals eerder vernoemd zijn die oorzaken heel verschillend dus ook hier geen overkoepelende oplossing. De kostgangers van de nachtopvang eens nader bekeken kan men deze ruwweg in enkele categorieën onderverdelen.

Zo zijn er de psychiatrische patiënten die ontslagen worden maar die geen familie of verblijfplaats meer hebben. Men zou denken dat men iets meer aan nazorg zou doen in zo'n instelling. Maar velen glijpen door de mazen van het net en belanden op straat waar hun symptomen door de extreme levensomstandigheden vaak snel weer manifesteren.

Drugsverslaafden die willen afkicken kijken aan tegen lange wachtlijsten in afkickcentra of worden, na een bloedtest, vrolijk medegedeeld dat ze "niet genoeg drugs in hun bloed hebben" om een opname te verantwoorden. Probeer maar eens genoeg drugs te scoren als je je kostje uit vuilnisbakken bijeen scharrelt.

Soms zorgt Stad Gent zelfs eigenhandig voor dakloosheid. Daarginds is er sinds enkele jaren een toevloed van Roma. De oorzaak hiervan is even simpel als absurd: de bus die Europa doorkruist van Roemenië naar Spanje heeft in België slechts één stopplaats: in Gent.

De Roma kraakten al snel enkele leegstaande panden maar werden daar door Stad Gent buiten gebonjourd. Om het kraken tegen te gaan. Liever dan een gestructureerde oplossing te zoeken werden deze mensen hardhandig verwijderd (dixit een persfotograaf die eveneens hardhandig werd verwijderd en die liever onbekend blijft) om nadien onder politiebegeleiding naar de Nachtopvang gebracht te worden om aldaar bedden in te nemen die konden dienen voor mensen zonder kraakpand.

Mensen zonder papieren moeten jarenlang wachten tot hun procedure doorploeterd is en kunnen

ondertussen niet legaal werken, huren of (voor de gierigaards onder ons) belasting betalen.

Wat nu gezongen?

Men weet waardoor dakloosheid zoal kan veroorzaakt worden. Daar worden studies van gemaakt. Maar in plaats van die oorzaken van dakloosheid aan te pakken staan onze politieke leiders dus liever in samenzang met de verzamelde media luidkeels te brullen om meer bedden en roepen ze ons op om "solidair" te zijn. Dat is hun oplossing: meer bedden en solidariteit. Waarom? Omdat dat er makkelijker ingaat bij de modale burger. Die moet men toch niet rond de oren slaan met meer plaatsen in afkickcentra, meer sociale woningen of kortere wachtlijsten en meer personeel in psychiatrische instellingen? Neenee, de burger wil dat zijn zuurverdiende belastingcenten naar kopjes koffie gaan die worden uitgedeeld op straat en televisie-gewijs tot in de huiskamer gestraald worden om zodanig ons collectief schuldgevoel te bevredigen. Dat is wat de politiek denkt. Dat is wat de media doen.

En dan komt de stroom van "solidaire" mensen op gang die overschotten van het kerstdiner, oude kleren die ze toch gingen weggooien of iets minder doordachte giften, zoals vorige winter, espadrilles aan de ingang van de nachtopvang droppen.

Die wilde weldoeners zijn verontwaardigd als de medewerkers deze gulle giften weigeren en maken zich foeterend uit de voeten in plaats van te luisteren naar de redenering daarachter: de daklozen krijgen soep en brood in de Nachtopvang en daarmee uit. Als er daar kleren of kalkoengebraad uitgedeeld worden dan riskeert men mensen aan te trekken die wel een huis hebben maar geen geld voor kalkoengebraad of kleren. En die bezetten dan bedden die een "echte" dakloze goed kan gebruiken.

Hoe kunt u dan wel helpen? Ga een ochtend, een avond of een nacht meedraaien als vrijwilliger in een opvang voor daklozen, vorm uzelf een goed beeld van de zaak, schrijf een brief naar uw volksvertegenwoordiger om te vragen dat die de wortel van het probleem aanpakt en niet de uitwassen daarvan, maar vooral: beloon

publieksgeile zenders en populistische politici niet met kijkcijfers en hoge stemuitslagen.

Peter Moerenhout

© FREDDY WILLEMS

DE COMEBACK VAN DE SOCIALE ECONOMIE

Ondanks alle onheilsberichten over bedrijven in moeilijkheden, massaontslagen en piekende werkloosheidscijfers is er toch één sector die het uitstekend blijft doen. De sociale economie met name; die een ware bloeiperiode lijkt te beleven. Maar of dat nu echt zo'n goed nieuws is valt nog te bezien.

Het is namelijk niet de eerste keer dat we een opbloei van de sociale economie zien. Specialisten terzake hebben het zelfs over verschillende 'golven'. En die golven blijken altijd op te komen in periodes waarin het globaal bekeken niet zo goed gaat.

BACK TO THE FUTURE

De eerste golf kwam er in het begin van de negentiende eeuw en viel samen met de industrialisering en de doorbraak van het kapitalisme. Voor een groot deel van de bevolking betekende dat zoals bekend allesbehalve een zegen. De negentiende-eeuwse pioniers van de sociale economie hadden dan ook van meet af aan de ambitie een alternatief te bieden voor dat kapitalisme. Ze wilden af van een eenzijdig op winst en efficiëntie gerichte economie en vroegen ook aandacht voor de sociale dimensie. Overall in de industrialiserende wereld ontstonden sociale bewegingen die een sociale en economische tegenmacht wilden opbouwen. Deze bewegingen maakten het mogelijk sociale correcties aan te brengen en diensten te verlenen aan hun leden. De werkvorm die bij deze eerste generatie het populairst was, was de producentencoöperatie. Die coöperaties werden sterk gepromoot door de vroegste socialistische bewegingen. Maar ook bij sociale christenen die zich zorgen maakten over de teloorgang van de sociale verbanden en het isolement van het individu vond de idee van de coöperatie weerklank. In de jaren dertig van de negentiende eeuw was er aan de Leuvense universiteit al een leerstoel 'sociale economie'. En zelfs sommige liberalen waren bepaalde aspecten van de sociale economie niet ongenegen. Hoewel ze het vrij ondernemerschap boven alles plaatsten en elke staatstussenkomst verwierpen, waren ze precies om die reden ook voorstander van 'zelfhulporganisaties' onder de arbeiders. De tweede golf deed zich voor tijdens en na de grote crisis van de jaren 1870. Als nieuwe werkvorm ontstonden toen de landbouwcoöperatieven en de spaar

"De overheid lijkt van de sociale economie te verwachten dat die zich inschakelt in haar activeringsbeleid."

en kredietcoöperatieven.

De volgende golf kwam er na de crash van 1929 en de daaropvolgende grote depressie. Toen kwamen ook de consumptiecoöperatieven voor voedsel en huisvesting in zwang.

DE VIERDE GOLF

De constante bij deze drie eerdere bloeiperiodes van de sociale economie lijkt te zijn dat ze ontstonden onder druk van de omstandigheden. En die omstandigheden kwamen erop neer dat de 'reguliere' economie een groot sociaal deficit veroorzaakte waaraan de overheid niet kon en/of wou verhelpen.

Dat lijkt ook de voornaamste oorzaak van het ontstaan van de huidige - vierde - golf te zijn. Die is niet toevallig eind jaar zeventig opgekomen, samen met de aanvang van de 'neoliberale mondialisering'. Die combineerde verregaande deregulering met een zich terugtrekkende overheid; alle heil zou voortaan van een dankzij deze combinatie uitbundig bloeiende private sector komen. Maar van dat befaamde 'trickle down effect' - één van de centrale geloofsartikelen uit de neoliberale catechismus - bleek in de praktijk maar weinig in huis te komen. In plaats daarvan kregen we een sterk gedualiseerde samenleving met een steeds breder en dieper wordende kloof tussen 'haves' en 'have-nots'. Bovendien zorgde die neoliberale mondialisering nog voor een hele reeks andere problemen, zoals de milieucrisis en niet aflatende migratiestromen. En noch de

overheid noch de markt leek in staat deze problemen het hoofd te kunnen bieden. Daarmee was opnieuw voldaan aan de voorwaarden die in het verleden voor een opbloei van de sociale economie hadden gezorgd. En opnieuw probeerden burgers in het vacuüm dat daardoor ontstond

een antwoord te formuleren op de acute en onopgeloste problemen die zich stelden. Er ontstonden dan ook tal van initiatieven die een oplossing wilden bieden voor de milieuproblematiek, de Noord-Zuidproblematiek en een hele reeks sociale kwalen zoals de sociale desintegratie en het nieuwe probleem van de structurele werkloosheid waarmee een groot deel van de vooral lagergeschoolden geconfronteerd werd. En dat via het leveren van goederen en diensten - via economische activiteiten dus - maar dan op een manier dat niet alleen de organisatoren van die activiteiten daar voordeel bij hebben maar ook de samenleving als geheel.

De problemen waarop de sociale economie een antwoord wil zijn, zijn heel verscheiden en ook de sociale economie zelf vertoont bijgevolg een even grote verscheidenheid. Tegenwoordig zijn er zo'n 800 bedrijven actief in de sector die samen ongeveer 30.000 mensen tewerkstellen.

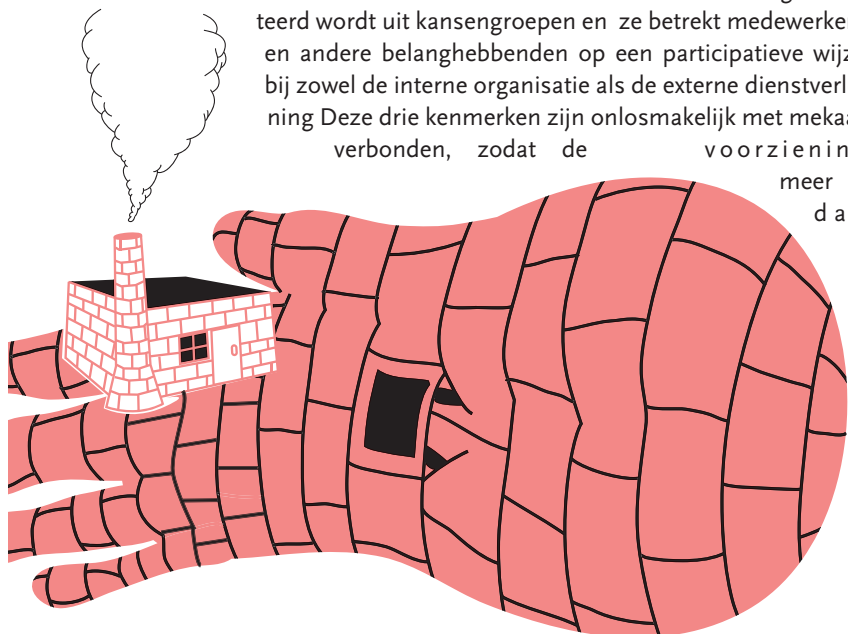

ONEERLIJKE CONCURRENTIE

Het beeld dat de meeste mensen hebben van de sociale economie is dat van een sector die vooral werkverschaffing beoogt voor diegenen die in het normale economische circuit uit de bood vallen (of geduwd worden, zo u wilt). Maar dat was oorspronkelijk dus niet helemaal het geval. De definitie die het Vlaams Overleg Sociale Economie in de jaren negentig hanteerde, was ruimer: “de sociale economie bestaat uit een verscheidenheid van bedrijven en initiatieven die in hun doelstellingen de realisatie van bepaalde maatschappelijke meerwaarden voorop stellen en hierbij de volgende principes respecteren: voorrang van arbeid op kapitaal, democratische besluitvorming, maatschappelijke inbedding, transparantie, kwaliteit en duurzaamheid.” De evolutie naar een steeds concurrentiëlere economie die steeds meer en hogere eisen stelt aan werknemers heeft er voor gezorgd dat steeds meer mensen daar niet meer aan de bak komen waardoor het probleem alsmaar acuter werd. Hierdoor zijn de bedrijven in de sociale economie zich ook meer gaan richten op deze problematiek. Bovendien heeft de sector ook steun gezocht en gekregen bij de overheid en dat net op het moment dat die het neo-liberalisme licht van de actieve welvaartstaat voorstond. En het aloude adagium ‘wiens brood men eet, diens woord men spreekt’ lijkt ook hier weer op te gaan. De overheid lijkt van de sociale economie te verwachten dat die zich inschakelt in haar activeeringsbeleid.

Er is nog een andere groep die zo haar eigen verlanglijstje heeft ten aanzien van de sociale economie. Dat zijn de ondernemers uit de reguliere economie die de sector met een scheef oog bekijken. ‘Oneerlijke concurrentie’, want gesubsidieerd door de overheid, weet je wel. Ook de werkgeversorganisaties hebben dus hun stem in het kapittel. Ze zijn er in geslaagd om op vrijwel alle niveaus waar beslissingen vallen vertegenwoordigd te zijn en hebben zo ook directe invloed op de evolutie van de sector.

Een voorbeeld van de richting waarin de sector evolueert is de omvorming van de in de jaren negentig ontstane ‘buurt- en nabijheidsdiensten’ naar ‘lokale diensteneconomie’. De buurt- en nabijheidsdiensten waren oorspronkelijk zeer lokaal verankerde organisaties die een zeer verscheiden aanbod van diensten zoals kinderopvang, boodschappen doen voor bejaarden, hulp bij het poetsen of verhuizen, sociale restaurants enzovoort hadden voor de onmiddellijke omgeving waarin ze gevestigd waren. En dat was vooral in kansarme buurten omdat hun voornaamste doelstelling het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving was. Wat zij deden was een soort combinatie van samenlevingsopbouw of sociale stadsvernieuwing. Volgens een definitie van de Koning Boudewijn Stichting uit 2003 beantwoordden ze daarbij aan volgende kenmerken: ‘ze verhogen de leefkwaliteit van de gebruikers door in te spelen op relevante collectieve en persoonlijke behoeften, ze creëren duurzame arbeidsplaatsen voor alle medewerkers – waarvan minstens de helft gerekruteerd wordt uit kansengroepen en ze betreft medewerkers en andere belanghebbenden op een participatieve wijze bij zowel de interne organisatie als de externe dienstverlening. Deze drie kenmerken zijn onlosmakelijk met mekaar verbonden, zodat de voorziening meer is dan

een gewone som van de onderdelen.”

Nu werden deze ‘buurt en nabijheidsdiensten’ vanaf 2006 met de collectieve invoegbedrijven samengevoegd in de ‘lokale diensteneconomie’ waarbij ze sterk werden ingeperkt en aan een hele reeks nieuwe bijkomende voorwaarden moesten voldoen. Zo mag hun aanbod voortaan alleen nog maar ‘aanvullend zijn ten aanzien van het bestaande reguliere dienstenaanbod zowel wat betreft hun specificiteit als hun kostprijs én toegankelijkheid’. Het gaat met andere woorden enkel nog om diensten die ‘niet commercieel vermarktbaar zijn.’ Ook kan er niet meer met dienstencheques worden betaald voor hun diensten, kwestie van niet ‘concurrentievervalsend’ te zijn.

Ook worden ze op een andere manier betoelaagd. Waar ze vroeger een brede experimentele enveloppefinanciering, waarmee zowel werkingskosten als personeelskosten betaald konden worden kregen, krijgen ze nu een gerichte subsidie per doelgroepmedewerker, en dan nog enkel voor doelgroepwerknemers die bijkomend aangeworven worden. En die doelgroepmedewerkers zijn strikt omschreven: een doelgroepwerknemer mag max. een diploma HSO hebben en moet minstens één jaar ingeschreven zijn bij de VDAB als niet-werkend werkzoekende. Dat enkel *nieuwe* doelgroepwerknemers voor subsidie in aanmerking komen wijst erop dat de overheid verwacht dat er aan ‘doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt’ wordt gewerkt.

ANDERS EN BETER?

Dat zijn evoluties die door de pioniers en de oude rotten in de sector soms met lede ogen aanzien worden. De gecombineerde invloed van een overheid die vooral activering hoog in het vaandel voert en werkgeversorganisaties die concurrentievervalsing vrezen en daarom vooral aandringen op meer ‘economische efficiëntie’ en ‘marktconformiteit’ zorgt er voor dat de sector grondig veranderd is. De nadruk op activering zorgt ervoor dat de aanpak van de ‘doelgroepwerknemers’ vooral veel restrictiever is geworden. Dit wil zeggen gericht op disciplineren en aanpassing aan de eisen van de arbeidsmarkt. Ook al komt er van de beoogde ‘doorstroming’ in de praktijk maar weinig terecht, de verstrengde eisen aangaande economische efficiëntie zorgen ervoor dat de sociale economie toch vooral economie is. Dat is ondermeer te merken aan de uitval van personeel. Want deze evoluties zorgen ervoor dat ook in de sociale economie steeds meer mensen uit de boot vallen. Uitsluiting is ook in de sociale economie al lang geen zeldzaamheid meer. Maar geen nood, daar hebben we intussen een aparte werkvorm voor. Arbeidszorg met name. Arbeidszorg is volgens de definitie van VOSEC ‘bedoeld voor mensen die niet, nog niet of niet meer terecht kunnen in het reguliere of beschermde arbeidscircuit. De arbeidszorg wilt ook voor deze mensen het recht op arbeid waarborgen. De arbeidszorg biedt hen arbeidsmatige activiteiten aan in een werkomgeving die ofwel op productie ofwel op dienstverlening is gericht, en ondersteunt hen daarbij.’

Daar worden ze dan wel niet voor betaald, hoewel arbeidszorg in sommige gevallen - voor wie het geluk heeft in aanmerking te komen voor het meerbanenplan - wel verplicht is.

Maar goed, je kunt ook niet alles willen.

Roen De Stoop

Waar gebeurd

Een president voor Gent

200 JAAR 'GHENT PEACE TREATY'

In 2014 is het 200 jaar geleden dat Engelsen en Amerikanen de 'vrede van Gent' sloten. Sommige Gentenaars willen die gebeurtenis groots herdenken, bij voorkeur in aanwezigheid van de Queen en de familie Obama. Het herinneren van het einde van een oorlog die iedereen (en niet zonder reden) vergeten is, zal nochtans een hele opdracht zijn.

De wereld was een wat verwarrende plek in 1814. Napoleon was verslagen en Europa een puinhoop. Keizers, koningen en aanverwanten wilden in Wenen de boel herverdelen, maar dat maakte de zaken alleen

maar erger. Het hele continent liep vol soldaten en elk moment kon een nieuwe oorlog uitbreken, het was alleen niet helemaal duidelijk tussen wie. En ondertussen vochten Engelsen en Amerikanen een oorlog uit waar ze allebei van af wilden.

Eerlijke verontwaardiging

De 'oorlog van 1812' was begonnen omdat de Engelsen in hun oorlog tegen de Fransen de 'neutrale' rechten van de Amerikanen schonden: schepen werden aan de ketting gelegd, scheepsladingen aangeslagen en scheepslui in het cachot gegoooid. Om het allemaal nog wat erger te maken, enterden de Engelsen Amerikaanse schepen op zoek naar gedeserteerde matrozen. Alle matrozen die Engels praatten (zoals wel eens voorkomt bij Amerikanen) waren verdacht en konden afgevoerd worden.

Nog voor de Amerikaanse oorlogsverklaring trokken de Engelsen hun meest aanstootgevende schendingen van 'neutrale' rechten alweer in, wat de hele aanleiding voor de oorlog nogal dubbelzinnig maakt. De Amerikanen handelden immers niet alleen uit eerlijke verontwaardiging: ze wilden ook simpelweg Canada veroveren. Die gigantische en dunbevolkte Engelse kolonie stak de Amerikanen al langer de ogen uit. Sommigen noemen de oorlog van 1812 graag 'de Tweede Onafhankelijkheidsoorlog', maar het was ook een ordinaire veroveringsoorlog.

De oorlog zelf stelde niet veel voor. De Amerikanen wilden snel het handjevol Engelsen en Indianen in Canada op een hoopje vegen, maar slaagden er niet in hun aanvallen te coördineren. Bovendien bleek een aantal Amerikaanse generaals een nogal irrationele angst van Indianen te hebben, wat tot soms absurde nederlagen leidde. De oorlog van 1812 bracht in eerste instantie alleen nederlaag en vernedering voor de Amerikanen, terwijl de Engelsen hun krachten wilden sparen voor de oorlog in Europa. Geen wonder dat de strijdende partijen al snel naar een vergelijk begonnen te zoeken.

Universele haat

Oorspronkelijk zou een vredesconferentie plaats vinden in het Zweedse Göteborg -spreek uit Jeuteborri- maar de Engelsen veranderden dat naar Gent. De Fransen verlieten begin 1814 die stad, maar het was nog niet duidelijk waar Gent (en de rest van

'België') nu wel bij hoorde (dat zou uiteindelijk het Koninkrijk der Nederlanden worden).

De Amerikanen waren niet enthousiast over de locatie. De stad liep niet alleen vol met Kozakken (in de wijk die nu niet toevallig 'Moskou' heet), Pruisen en Hannoverianen die de plaatselijke bevolking afpersten en terroriseerden, in de stad waren ook duizenden Engelsen gelegerd. De Amerikanen beschouwden Gent als door de vijand bezet gebied en dat was blijkbaar ook de mening van veel Gentenaars:

The hatred of the English is so universal, and so bitter, that we may attribute no small part of the kindness shown to us to the mere fact of our being the representatives of their enemies.

De Gentenaars kozen onbeschaamd partij. Terwijl de Amerikaanse delegatie van het ene feest naar het andere holde, kenden de Engelsen nauwelijks een Gentenaar bij naam. Tussendoor slaagden de Gentenaars er wel in ruzie te veroorzaken tussen de Amerikanen door slechts enkelen onder hen uit te nodigen voor een feest, maar dat was uiteraard een detail.

De Amerikanen waren ook herkenbaarder dan de Engelsen, die verdwenen in de massa van Engelse uniformen. De Amerikanen liepen in burgerkledij en iedereen wist ze wonen: in het huis Lovendeghem op de hoek van de Veldstraat en de Volderstraat. Een bescheiden plakkaat aan de ESPRIT (niet eens het juiste huis) probeert hier nogal vergeefs aan te herinneren.

De huisbaas van de Amerikanen, ene Lannuyer, was een beetje een schurk, die uit alles geld probeerde te slaan. Na het einde van de onderhandelingen versja-cherde hij de meubels van de populaire Amerikanen per opbod aan de goedgegelovige Gentenaren, aldus de Amerikaanse onderhandelaar John-Quincy Adams:

'The worst part of the joke was that they put off quantities of bad wine, as if it had been ours. We did not leave a bottle for sale.'

Not the most fascinating place

John-Quincy Adams staat bekend als leider van de Amerikaanse delegatie, maar dat was een puur formele aangelegenheid. Adams beschouwde zichzelf zelfs een beetje als het kneusje dat de andere

onderhandelaars niet ernstig namen: ze schrapten zijn teksten en verwierpen zijn voorstellen. Toch blijft Adams vandaag de bekendste van de onderhandelaars. Dat komt niet alleen doordat hij de zoon van een president was en later zelf president werd. Hij was ook een veelschrijver die uitgebreid rapporteerde over de onderhandelingen in zijn brieven en dagboeken. We zien de onderhandelingen daardoor altijd een beetje door zijn –misanthrope- ogen.

Van Adams is vooral bekend dat hij zijn periode in Gent ‘de mooiste uit zijn leven’ vond, al noemde hij de stad ook ‘*not the most fascinating place for a long residence*’. Het theater vond hij beneden alle peil en de vrouwen zonder uitzondering lelijk. Dat laatste lezen we ook in het dagboek van de zeventienjarige James Gallatin, meegereisd als secretaris van zijn vader, onderhandelaar Albert Gallatin: ‘*The women are so ugly here.*’

Anderen dachten daar anders over en misten –volgens Adams- zelfs vergaderingen voor een afspraakje met een plaatselijke schone. Ook de nachtbrakerij van zijn collega’s irriteerde Adams. Ze gingen vaak pas slapen op het moment dat Adams opstond.

Van Adams’ dagboeken zijn slechts selecties uitgegeven (nog altijd goed voor twaalf lijvige delen). Voor de echte fans gooide men recent de oorspronkelijke manuscripten op het web (www.masshist.org). De niet uitgegeven passages leren ons niet veel meer over het verblijf van Adams: hij klaagt (dat doet hij graag), maakt lange wandelingen, zwemt in de Leie en gaat naar abominabele toneelstukken. Opmerkelijk zijn wel drie ontmoetingen met bekende Gentenaar Lieven Bauwens. Adams ging zelfs zijn fabriek bekijken in Drongen, waar ze ongewenst

bezoek krijgen van gewapende soldaten. Bauwens stond op de rand van het faillissement en wilde naar de Verenigde Staten emigreren ‘for the sake he says, of having a country’. Adams was onder de indruk van de machines, maar van de emigratieplannen kwam niets terecht.

Vergeven en vergeten?

De onderhandelingen zelf waren aanvankelijk een weinig stichtelijke affaire. Beide partijen leken vooral een gepast voorwendsel te zoeken om de onderhandelingen af te breken. De inname van Washington door de Engelsen in augustus 1814, waarbij ze het

Witte Huis en het Capitool platbrandden, deed de sfeer geen goed.

Pas tegen het einde van het jaar bracht de toenemende oorlogsdreiging in Europa de onderhandelingen in een stroomversnelling. Opeens ging alles vliegensvlug. Echt moeilijk was dat niet: op bijna alle punten keerde men terug naar de toestand van vóór de oorlog. Alle heikele punten werden doorgeschoven naar een volgend verdrag. De oorlog van 1812 heet niet voor niets *The Forgotten War*: hij had geen winnaars en betekende alleen het verlies van veel tijd, geld en mensenlevens. De vrede bleek uiteindelijk wel blijvend en Amerikanen en Engelsen zouden geleidelijk van vijanden tot bondgenoten worden.

Op kerstavond 1814 tekenden de onderhandelaars het vredesverdrag, maar de oorlog was nog niet gedaan. De regeringen moesten het verdrag nog ratifi-

ceren en het duurde sowieso meer dan een maand voor het nieuws de VS bereikte. De oorlog zou daarvoor pas eindigen na de Amerikaanse overwinning in de slag bij New Orleans in januari 1815. De Amerikanen discussiëren nu nog altijd over wat eigenlijk de vrede veroorzaakte: de onderhandelingen in Gent of de veldslag (eigenlijk eerder een ploetergevecht in de moerassen) bij New Orleans. Die vraag was ook twee keer de inzet van de Amerikaanse presidentsverkiezingen: in 1824 won John-Quincy Adams van Andrew Jackson, de overwinnende generaal van New Orleans, maar in 1828 won Jackson van Adams.

Ieder zijn verleden

De VZW Treaty of Ghent (www.treatyofghent.org) wil -gesteund door de stad- 200 jaar Verdrag van Gent groots herdenken, bij voorkeur in aanwezigheid van de Britse Queen en de Amerikaanse president. Het einde van een vergeten oorlog herdenken is niet evident, maar blijkbaar zijn de vooruitzichten goed, vooral aan Amerikaanse kant. Op een recente gemeenteraad had de schepen van cultuur daar een verklaring voor:

We moeten 1814 en 2014 in zijn juiste context plaatsen. Bij oorlogen is het vaak zo dat overwinnaars daar graag aan worden herinnerd en dat verliezers, in casu de Britten, daar iets minder interesse voor hebben.

Die verklaring klopt niet helemaal: niemand heeft de oorlog gewonnen, dus ook de Amerikanen niet. De oorlog werd natuurlijk wel in de VS (en Canada) uitgevochten en de Engelsen worden misschien liever aan andere dingen herinnerd: 100 jaar Wereldoorlog I in 2014 (de VS zou daarin pas meedoen vanaf 1917) en 200 jaar Waterloo in 2015.

Ook in de slag bij Waterloo speelde Gent overigens een bijzondere rol: amper twee maanden na het vertrek van Adams gaf de stad onderdak aan de Franse koning, op de loop voor de teruggekeerde Napoleon, die bij Waterloo definitief verslagen zou worden. Maar dat verhaal is voor een andere keer.

Wouter Brauns

MET DANK AAN RICHARD HANZE VAN DE VZW TREATY OF GHENT

EEN NIEUW SEIZOEN IN VOORUIT

2010
2011

Bestel nu je tickets of abonnementen en ontdek onze voordelig formules!

Met o.a. AKRAM KHAN – ARNE SIERENS / COMPAGNIE CECILIA – IVA BITTOVÁ & VLADIMIR VÁCLAVEK – NATURE THEATER OF OKLAHOMA – ANOUAR BRAHEM – SUPERAMAS – JEF NEVE TRIO – JAN FABRE – DAVE DOUGLAS – GUY CASSIERS / TONEELHUIS – DE ROOVERS – ...

INFO: WWW.VOORUIT.BE - T. 09 267 28 28

DeMorgen
een open geest beleeft meer

ALLE MOGELIJKE 2^E HANDSPULLEN TEGEN DE GOEDKOOPSTE PRIJS

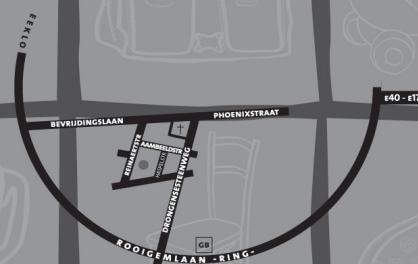
KRINGLOOPWINKEL
Brugse Poort

Haspelstraat 49, 9000 Gent, 09 227 25 64

kringloopwinkel@brugsepoort.be

www.brugsepoort.be

open: dinsdag t.e.m. zaterdag van 9u30 tot 16u30

Wij pakken kansarmoede aan samen met de Sociale Dienst Brugse Poort.
Wij geven tweedehands goederen een nieuw leven.

Cursussen
Trainingen
Lezingen
Ontmoetings-
groepen
Debatten
Wandelingen

Vraag ons gratis
tijdschrift Goedgevonden

Surf naar
www.vormingplusgent-eeklo.be

Reigerstraat 8 - 9000 Gent
09 224 22 65

 Vormingplus
vrij, wijs en geestig

Gent
Eeklo